

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO POMORSKIEGO

Rok XI

TORUŃ, dnia 1 kwietnia 1948 r.

Nr 3

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA

Poz.	Str.
39. O powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojaskowego młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu	77
40. W sprawie otwarcia Państwowego Gimnazjum Budowlanego w Bydgoszczy	85
41. W sprawie obchodu stulecia „Wiosny Ludów”	86
42. Organizacja „Dnia Lasu i Ochrony Przyrody” w szkołach	86
43. W sprawie zbiórki pieniężnej na ufundowanie samolotu szkoleniowego dla lotnictwa polskiego	87
44. W sprawie zorganizowania obchodów ku czci Stanisława Moniuszki	88
45. W sprawie dodatków i zasiłków rodzinnych	88
46. W sprawie utworzenia Rejonowej Komisji Kształcenia Nauczycieli w Tucholi	89
47. Wyjaśnienie w sprawie ulg kolejowych dla lekarzy szkolnych, dentystów i higienistek	89
48. Wyjaśnienie w sprawie wpisywania dzieci do legitymacji rodziców oraz wpisywania tytułów służbowych do legitymacji pracownikom kontraktowym	89
49. Nadanie uprawnień prywatnym szkołom średnim Okr. Szk. Pom.	90
50. Organizacja Okręgowej Komisji Dyscyplinarnej dla nauczycieli przy Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Toruniu	90
51. Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych	91
52. Ogłoszenia	91

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

53. Deklaracja ideowa Ogólnopolskiego Komitetu Obchodu Stulecia „Wiosny Ludów”. Stulecie „Wiosny Ludów” (Stefan Jędrzychowski). Kalendarzyk „Wiosny Ludów”	91
54. Rola patrona szkoły w życiu szkoły jego imienia (Elżbieta Bąkowska)	95
55. Kronika: 1) Konferencje ideologiczno-organizacyjne. 2) Konferencja oświatowa w Toruniu	98
56. W sprawie Wystawy Szkolnej	99
57. Warunki przyjęcia do Instytutu Pedagogicznego Z. N. P. w Warszawie na rok szkolny 1948/49	99
58. Wykaz okręgowych ośrodków dydaktyczno-naukowych (przedmiotów ogólnokształcących) w roku szk. 1947/48	100

Część urzędowa

Poz. 39

U S T A W A

z dnia 25 lutego 1948 r.

o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu.

(Dz. U. R. P. nr 12, poz. 90).

D z i a ł 1.

Przepisy wstępne.

Art. 1. 1. Celem włączenia twórczego zapału młodego pokolenia do pracy nad rozwojem sił

i bogactwa narodu oraz celem rozszerzenia systemu wychowania narodowego, przedłużenia kształcenia i wychowania młodzieży poza okres obowiązku szkolnego — wprowadza się obowiązek powszechnego przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży.

2. Zadaniem powszechnego przysposobienia młodzieży jest:

- a) organizowanie udziału młodzieży w realizacji planów odbudowy i rozbudowy demokratycznej Polski Ludowej,
- b) szkolenie wykwalifikowanych zastępów budowniczych dla wszystkich dziedzin życia narodowego,

- c) zapewnienie młodzieży harmonijnego rozwoju zdrowia i tężyzny fizycznej oraz wysokiego poziomu społecznej i narodowej świadomości.
- d) przygotowanie młodzieży do najszczytniejszego zadania — obrony całości i niepodległości Rzeczypospolitej.

Art. 2. 1. Wykonywanie powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego młodzieży odbywa się równocześnie z wykonywaniem powszechnego obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

2. Wykonywanie powszechnego obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego odbywa się również niezależnie od przysposobienia zawodowego, a mianowicie w zakładach pracy oraz w miejskich i wiejskich ośrodkach wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 3. 1. Dla ustalenia ogólnych wytycznych powszechnego przysposobienia młodzieży, rozwoju kultury fizycznej i sportu oraz czuwania nad ich wykonaniem powołuje się Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej oraz wojewódzkie i powiatowe (miejskie) rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej.

2. Dla bezpośredniego kierownictwa powszechnym przysposobieniem młodzieży tworzy się powszechną organizację przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży „Służba Polsce”, zwaną w dalszym ciągu: Powszechna Organizacja „Służba Polsce”.

3. W celu bezpośredniego kierowania sprawami kultury fizycznej i sportu powołuje się Główny Urząd Kultury Fizycznej, wojewódzkie urzędy kultury fizycznej oraz powiatowe inspektoraty kultury fizycznej.

D z i a ł I I.

Rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej.

Art. 4. Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej działa przy Prezesie Rady Ministrów.

Art. 5. Do zakresu działania Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej należy:

- a) ustalanie w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami wytycznych wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego młodzieży w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” oraz w ramach zrzeszeń młodzieży,
- b) ustalanie w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej wytycznych wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia wojskowego młodzieży,
- c) ustalanie w porozumieniu z Ministrami: Obrony Narodowej i Zdrowia wytycznych wykonywania powszechnego obowiązku wychowania fizycznego młodzieży oraz działalności zrzeszeń dla spraw kultury fizycznej i sportu,
- d) ustalanie w porozumieniu z Ministrem Oświaty wytycznych wychowania obywatelskiego w ramach powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia

wojskowego młodzieży oraz w zrzeszeniach, działających w zakresie kultury fizycznej i sportu,

- e) nadzór nad działalnością Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” oraz urzędów i inspektoratów kultury fizycznej,
- f) nadzór nad działalnością rad niższego stopnia,
- g) organizowanie wydawnictw i prasy w zakresie przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży, w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz czuwanie nad ich kierunkiem ideologicznym i poziomem,
- h) przedstawicielstwo w sprawach przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz w sprawach kultury fizycznej i sportu — w kraju i za granicą.

Art. 6. 1. Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej składa się z 29 członków.

2. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje i odwołuje na wniosek Rady Ministrów 23 członków Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród kandydatów przedstawionych przez:

- a) Organizację Młodzieży TUR,
- b) Związek Walki Młodych,
- c) Związek Młodzieży Wiejskiej R. P. „Wici”,
- d) Związek Młodzieży Demokratycznej,
- e) Komisję Centralną Związków Zawodowych,
- f) Związek Samopomocy Chłopskiej,
- g) naczelny organ zrzeszeń sportowych.

3. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje i odwołuje według własnego uznania dalszych 4 członków Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród osób, posiadających szczególne kwalifikacje osobiste i społeczne, a których udział w pracach Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej jest celowy.

4. Komendant główny Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” (art. 20) i dyrektor Głównego Urzędu Kultury Fizycznej (art. 26) wchodzi z urzędu do Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 7. 1. Do prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej wchodzi:

- a) 4 jej członkowie, wybrani przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród osób, wymienionych w art. 6 ust. 2 lit. a) — d),
- b) przedstawiciel sportu pracowniczego,
- c) przedstawiciel sportu wiejskiego,
- d) komendant główny Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”,
- e) dyrektor Głównego Urzędu Kultury Fizycznej.

2. Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów powołuje przewodniczącego Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród członków prezydium, wymienionych w ust. 1 lit. a).

Art. 8. Wojewódzkie i powiatowe (miejskie) rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej podlegają Naczelnej Radzie dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 9. Do zakresu działania wojewódzkich rad dla spraw młodzieży i kultury fizycznej należą:

- a) czuwanie nad wykonywaniem na obszarze województwa wytycznych, zarządzeń i poleceń Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej,
- b) nadzór nad działalnością rad niższego stopnia,
- c) przedstawianie Naczelnej Radzie dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej sprawozdań i wniosków w zakresie spraw określonych pod lit. a) i b).

Art. 10. 1. Wojewódzka rada dla spraw młodzieży i kultury fizycznej składa się z 15 członków.

2. Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej powołuje i odwołuje 13 członków wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej spośród kandydatów, przedstawionych przez wojewódzkie oddziały lub zarządy:

- a) Organizacji Młodzieży TUR,
- b) Związku Walki Młodych,
- c) Związku Młodzieży Wiejskiej R. P. „Wici”,
- d) Związku Młodzieży Demokratycznej,
- e) Komisji Centralnej Związków Zawodowych,
- f) Związku Samopomocy Chłopskiej.

3. Komendant wojewódzkiej Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” i dyrektor wojewódzkiego urzędu kultury fizycznej wchodzi z urzędu do wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej.

Art. 11. 1. Do prezydium wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej wchodzi:

- a) 4 jej członkowie wybrani przez wojewódzką radę dla spraw młodzieży i kultury fizycznej spośród osób, wymienionych w art. 10 ust. 2 lit. a) — d),
- b) przedstawiciel sportu pracowniczego,
- c) przedstawiciel sportu wiejskiego,
- d) komendant wojewódzkiej Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”,
- e) dyrektor wojewódzkiego urzędu kultury fizycznej.

2. Przewodniczącego wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej powołuje Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród członków prezydium, wymienionych w ust. 1 lit. a).

Art. 12. Do zakresu działania powiatowych (miejskich) rad dla spraw młodzieży i kultury fizycznej należą:

- a) czuwanie nad wykonywaniem w powiecie lub mieście wytycznych, zarządzeń i poleceń Naczelnej i wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej,
- b) przedstawianie wojewódzkiej radzie dla spraw młodzieży i kultury fizycznej sprawozdań i wniosków w zakresie spraw, określonych pod lit. a).

Art. 13. 1. Powiatowa (miejska) rada dla spraw młodzieży i kultury fizycznej składa się z 9 członków powoływanych i odwoływanych przez prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej na wniosek właściwej wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej.

2. Skład i tryb powoływania prezydium powiatowej (miejskiej) rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej określi Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 14. Prezydium rad są organami stale funkcjonującymi, powołanymi do wykonywania uchwał i zarządzeń rad.

Art. 15. Rady wyższego stopnia mają prawo wydawania radom niższego stopnia zarządzeń, poleceń i wiążących wskazówek, jak również prawo zmiany i uchylania powziętych przez nie uchwał i decyzji lub wydanych przez nie zarządzeń.

Art. 16. Zasady i sposób wykonywania czynności przez rady określi regulamin wydany przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 17. Koszty utrzymania rad objęte będą budżetem Prezydium Rady Ministrów.

Dział III.

Powszechna Organizacja „Służba Polsce”.

Art. 18. 1. Organami Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” są: główna komenda „Służby Polsce” oraz wojewódzkie, powiatowe (miejskie) i gminne komendy „Służby Polsce”.

2. W Ministerstwach: Odbudowy, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych, Komunikacji, Poczty i Telegrafów, Leśnictwa, Pracy i Opieki Społecznej, Oświaty, Zdrowia, Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych tworzy się biura lub wydziały dla współdziałania z Powszechną Organizacją „Służba Polsce”. W innych ministerstwach biura lub wydziały takie będą utworzone w miarę potrzeby.

Art. 19. 1. Ministerstwa (biura i wydziały do spraw „Służby Polsce”) współpracują z komendami „Służby Polsce” w zakresie fachowego kierowania przysposobieniem zawodowym młodzieży jak również w zakresie ewidencji młodzieży, podlegającej obowiązkowi przysposobienia zawodowego.

2. W zakresie tej współpracy Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej opiniuje zasady przysposobienia zawodowego młodzieży, jak również zasady ewidencji młodzieży do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego.

3. Współpraca ministerstw, wymienionych w art. 18 ust. 2 (biur i wydziałów do spraw „Służby Polsce”), z wojewódzkimi, powiatowymi (miejskimi) i gminnymi komendami „Służby Polsce” odbywa się za pośrednictwem podlegających tym ministerstwom władz, urzędów i organów.

Art. 20. 1. Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Ministra Obrony Narodowej, zatwierdzony przez Radę Ministrów, mianuje i zwalnia komendanta głównego „Służby Polsce”.

2. Zastępców komendanta głównego „Służby Polsce” i komendantów wojewódzkich „Służby Polsce” mianuje i zwalnia Minister Obrony Narodowej na wniosek komendanta głównego „Służby Polsce”, zatwierdzony przez prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

3. Zastępców komendantów wojewódzkich „Służby Polsce”, komendantów powiatowych (miejskich) „Służby Polsce” oraz ich zastępców mianuje i zwalnia komendant główny „Służby Polsce”.

4. Komendantów gminnych „Służby Polsce” mianuje i zwalnia komendant główny „Służby Polsce”, który może swe uprawnienia w tym zakresie przenieść na komendantów wojewódzkich „Służby Polsce”.

Art. 21. Obsada kierownicza, instruktorska, administracyjna i biurowa komend „Służby Polsce” składa się z:

- a) żołnierzy służby czynnej, delegowanych do komend „Służby Polsce” przez Ministra Obrony Narodowej,
- b) żołnierzy rezerwy, odbywających przeszkolenie i ćwiczenia rezerwy w charakterze instruktorów komend „Służby Polsce”,
- c) instruktorów, kierowników robót i specjalistów, delegowanych przez właściwych ministrów,
- d) delegowanych przez urzędy i inspektoria kultury fizycznej instruktorów wychowania fizycznego,
- e) funkcjonariuszy, mianowanych i zwalnianych przez komendanta głównego „Służby Polsce” na podstawie przepisów o państwowej służbie cywilnej,
- f) pracowników kontraktowych.

Art. 22. Do zakresu działania komendy głównej „Służby Polsce” należy:

- a) ustalanie, zgodnie z przepisami niniejszej ustawy i wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej, zakresu i organizacji wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży,
- b) współpraca w zakresie spraw określonych pod lit. a) z zainteresowanymi ministrami, władzami i urzędami,
- c) przedstawianie Radzie Ministrów zaopiniowanych przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej wniosków w przedmiocie powoływania młodzieży do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego,
- d) organizowanie młodzieży dla wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w jednostki organizacyjne oraz czuwanie nad prawidłowym wykonywaniem przez młodzież tego obowiązku,
- e) współpraca ze stowarzyszeniami młodzieży w zakresie wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży,
- f) kierowanie podległymi komendami „Służby Polsce”,
- g) sprawowanie ogółu czynności związanych ze sprawami, określonymi pod lit. a) — f) niniejszego artykułu.

Art. 23. Wojewódzkie, powiatowe (miejskie) i gminne komendy „Służby Polsce” sprawują

zgodnie z poleceniami komend wyższego stopnia na swoim terenie odpowiednio czynności, określone w art. 22, a nadto kierują ewidencją, kwalifikacją i rejestracją młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 24. Szczegółowy zakres działania, organizację oraz tryb urzędowania komend „Służby Polsce” ustali prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej na wniosek komendanta głównego „Służby Polsce”.

Art. 25. 1. Koszty utrzymania komend „Służby Polsce” objęte będą budżetem Prezydium Rady Ministrów.

2. Koszty wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego objęte będą budżetami zainteresowanych ministerstw.

3. Kredytami, określonymi w ust. 1 i 2, zarządza komendant główny „Służby Polsce” zgodnie z wytycznymi, uchwalonymi przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Dział IV.

Urzędy kultury fizycznej.

Art. 26. 1. Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Prezesa Rady Ministrów, zatwierdzony przez Radę Ministrów, mianuje i zwalnia dyrektora Głównego Urzędu Kultury Fizycznej.

2. Zastępców dyrektora Głównego Urzędu Kultury Fizycznej oraz dyrektorów wojewódzkich urzędów kultury fizycznej mianuje i zwalnia Prezes Rady Ministrów na wniosek dyrektora Głównego Urzędu Kultury Fizycznej, zatwierdzony przez prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

3. Zastępców dyrektorów wojewódzkich urzędów kultury fizycznej i powiatowych inspektorów kultury mianuje i zwalnia dyrektor Głównego Urzędu Kultury Fizycznej.

Art. 27. Przepis art. 21 stosuje się odpowiednio do urzędów kultury fizycznej.

Art. 28. Do zakresu działania Głównego Urzędu Kultury Fizycznej należy:

- a) współpraca z komendą główną „Służby Polsce” w zakresie wychowania fizycznego młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego,
- b) współpraca z centralnym organem zrzeszeń sportowych,
- c) kierowanie całokształtem spraw kultury fizycznej i sportu, a w szczególności:
 - 1) ustalanie, zgodnie z wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej, organizacji spraw kultury fizycznej i sportu,
 - 2) zatwierdzanie programów szkolenia w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz kontrola ich wykonywania,
 - 3) zatwierdzanie planów pracy i preliminarzy budżetowych zrzeszeń, działających w zakresie kultury fizycznej i sportu, oraz kontrola ich wykonywania,

- 4) nadzór nad całokształtem działalności finansowej zrzeszeń, działających w zakresie kultury fizycznej i sportu,
- 5) czuwanie nad należytych i celowym wykorzystaniem sprzętu i urządzeń, służących celom kultury fizycznej i sportu, oraz kontrola należytego rozdziału sprzętu nowo wyprodukowanego,
- 6) kierowanie wojewódzkimi urzędami kultury fizycznej i powiatowymi inspektoratami kultury fizycznej,
- 7) sprawowanie ogółu czynności, wchodzących w zakres kierowania sprawami kultury fizycznej i sportu.

Art. 29. 1. Wojewódzkie urzędy kultury fizycznej sprawują na terenie województwa, zgodnie z poleceniami Głównego Urzędu Kultury Fizycznej, odpowiednio czynności, określone w art. 28.

2. Powiatowe inspektoraty kultury fizycznej sprawują na terenie powiatu, zgodnie z poleceniami Głównego i wojewódzkiego urzędu kultury fizycznej, odpowiednio czynności, określone w art. 28.

Art. 30. 1. Koszty utrzymania urzędów i inspektoratów kultury fizycznej objęte będą budżetem Prezydium Rady Ministrów.

2. Kredytami, przeznaczonymi dla działalności urzędów kultury fizycznej, zarządza dyrektor Głównego Urzędu Kultury Fizycznej zgodnie z wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Dział V.

Powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży.

Rozdział 1.

Zakres powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży.

Art. 31. Powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży obejmuje:

- a) zgłaszanie się do komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych,
- b) naukę i wykonywanie pracy w ramach przysposobienia zawodowego,
- c) odbywanie ćwiczeń w ramach wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 32. 1. Powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży podlegają obywatele polscy obojga płci w wieku od 16 do 21 lat włącznie.

2. Osoby, które nie odbyły zasadniczej służby wojskowej, podlegają obowiązkowi, określonymu w ust. 1, do ukończenia 30 lat życia.

Art. 33. Powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego nie podlegają:

- a) osoby uznane za niezdolne do pracy fizycznej,
- b) kobiety zamężne,
- c) kobiety ciężarne, karmiące lub sprawujące pieczę macierzyńską,
- d) osoby pełniące służbę wojskową.

- e) osoby, które odbyły zasadniczą służbę wojskową,
- f) jedyni żywicieli rodzin,
- g) osoby, które utrzymują się z prowadzenia gospodarstwa rolnego, hodowlanego lub ogrodniczego, jeżeli nie mają innych członków rodziny zdolnych do zastąpienia ich w gospodarstwie,
- h) księża katoliccy, którzy posiadają święcenia kapłańskie, duchowni innych przez Państwo uznanych wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia, zakonnicy, którzy złożyli uroczyste śluby zakonne, zatwierdzeni przez władze państwowe rabin i podrabini oraz duchowni innych uznanych przez Państwo wyznań.

Art. 34. 1. Od wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego mogą być zwolnieni w całości lub w części:

- a) funkcjonariusze państwowi i samorządowi,
- b) pracownicy zakładów pracy państwowych, samorządowych, ubezpieczeniowych i spółdzielczych oraz znajdujących się pod zarządem Państwa lub samorządu terytorialnego,
- c) nauczyciele szkół prywatnych,
- d) członkowie władz zrzeszeń młodzieży i osoby zatrudnione w zrzeszeniach młodzieży,
- e) uczniowie szkół zawodowych.

2. Zwolnień od wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego młodzieży osobom, określonym w ust. 1, udziela komendant główny „Służby Polsce” w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 35. 1. Zabrania się organizowania i prowadzenia wczasów młodzieży podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, bez równoczesnego wykonywania przez młodzież tego obowiązku w ramach wczasów.

2. Prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej może zezwolić na organizowanie i prowadzenie wczasów młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, bez równoczesnego wykonywania tego obowiązku w ramach wczasów.

3. Komendant główny „Służby Polsce” może zezwolić na organizowanie i prowadzenie wczasów młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, bez równoczesnego wykonywania tego obowiązku w ramach wczasów w przypadkach, gdy młodzież ta pozostaje w stosunku pracy najemnej lub wykonuje pracę na zasadzie stosunku publiczno-prawnego.

4. Kierowanie wykonywaniem powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w ramach wczasów należy do komend „Służby Polsce” na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Rozdział 2.

Ewidencja, kwalifikacja i rejestracja osób, podlegających powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 36. 1. Ewidencję młodzieży podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, zakładają i prowadzą powiatowi (miejscy) komendanci „Służby Polsce”.

2. Zasady i sposób zakładania i prowadzenia ewidencji, dokonywania w niej uzupełnień i zmian określi komendant główny „Służby Polsce”.

Art. 37. 1. Zarządy gmin wiejskich i miejskich obowiązane są w terminie do dnia 1 lutego każdego roku sporządzić spis zamieszkałych lub czasowo przebywających na terenie gminy obywateli, którzy w bieżącym roku kalendarzowym ukończyli lub ukończą 15 lat życia.

2. Komendant główny „Służby Polsce” określi sposób sporządzania spisu, wymienionego w ust. 1.

3. Spis, określony w ust. 1, winny zarządy gmin wiejskich i miejskich przesłać w terminie do dnia 15 lutego każdego roku do powiatowego (miejskiego) komendanta „Służby Polsce”.

Art. 38. 1. Celem założenia ewidencji młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, zarządy gmin, wiejskich i miejskich obowiązane są sporządzić spis obywateli, zamieszkałych lub czasowo przebywających w gminie w wieku od ukończonych 14 lat do ukończonych 21 lat życia.

2. Spisy młodzieży w wieku od ukończonych 14 lat do ukończonych 21 lat życia winny być złożone w terminie 3 miesięcy od ogłoszenia niniejszej ustawy do właściwego powiatowego (miejskiego) komendanta „Służby Polsce”.

3. Przepis art. 37 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 39. Zarządy gmin wiejskich i miejskich obowiązane są do:

- a) zawiadamiania powiatowego (miejskiego) komendanta „Służby Polsce” o zmianach, zaszytych w stosunku do osób, objętych spisami,
- b) przysyłania powiatowemu (miejskiemu) komendantowi „Służby Polsce” uzupełniających spisów osób, w gminie zamieszkałych lub czasowo w niej przebywających.

Art. 40. 1. Na żądanie komendanta głównego „Służby Polsce” dyrektorzy (kierownicy, przełożeni) zakładów naukowych i opiekuńczych oraz kierownicy i właściciele publicznych i prywatnych zakładów pracy są obowiązani do sporządzania i przysyłania komendantom powiatowym (miejskim) „Służby Polsce” spisów młodzieży kształcącej się, pozostającej pod opieką lub zatrudnionej w tych zakładach — według zasad, określonych w art. 37—39.

2. Na żądanie komendanta głównego „Służby Polsce” władze, urzędy i osoby, wymienione w art. 37—40 są obowiązane do sporządzania i przysyłania powiatowym (miejskim) komendantom „Służby Polsce” spisów osób, które ukończyły 30 lat życia.

3. Przepis art. 37 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 41. Do spisów, sporządzonych w myśl art. 37—40, nie wpisuje się osób, określonych w art. 33 lit. b), d), e) i h).

Art. 42. Na podstawie otrzymanych zgodnie z przepisami art. 37—41 spisów, powiatowi (miejscy) komendanci „Służby Polsce” sporządzają ogólne spisy młodzieży, podlegającej obowiązkowi zgłaszania się do komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych.

Art. 43. 1. Po sporządzeniu ogólnych spisów w myśl art. 42 — powiatowi (miejscy) komendanci „Służby Polsce” ustalają plan stawiennictwa tych osób do komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych.

2. Na obszarze powiatu lub miasta może urzędować jedna lub kilka komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych.

3. Komisje kwalifikacyjno-rejestracyjne mogą urzędować również w poszczególnych gminach wiejskich, zakładach naukowych, wychowawczych, opiekuńczych, pracy.

Art. 44. 1. Powołanie do stawiennictwa przed komisje kwalifikacyjno-rejestracyjne następuje w drodze publicznego wezwania lub za pomocą imiennych kart powołania, skierowanych bezpośrednio lub za pośrednictwem zakładów naukowych, wychowawczych, opiekuńczych i pracy.

2. Powołani do stawiennictwa przed komisje kwalifikacyjno-rejestracyjne korzystają z bezpłatnego przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca urzędowania komisji i z powrotem w sposób i na warunkach, które określi Minister Komunikacji na wniosek komendanta głównego „Służby Polsce”.

Art. 45. 1. W przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa powołanego przez komisję kwalifikacyjno-rejestracyjną powiatowa władza administracji ogólnej zarządza na wniosek powiatowego (miejskiego) komendanta „Służby Polsce” przymusowe doprowadzenie powołanego.

2. Niezależnie od przymusowego doprowadzenia może być wszczęte postępowanie karne w przypadkach, przewidzianych w art. 64.

Art. 46. 1 Do zakresu działania komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych należy:

- a) zbadanie stanu zdrowia powołanych, tudzież orzeczenie o ich zdolności do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego,
- b) zwolnienie od powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego osób, które w myśl art. 33 nie podlegają temu obowiązkowi,
- c) założenie rejestrów osób zdolnych do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego,
- d) wydanie powołanym zaświadczeń o uznaniu ich za zdolnych do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego lub zaświadczeń o zwolnieniu ich od tego obowiązku.

2. Skład komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych, sposób ich powoływania oraz tryb urzędowania określi komendant główny „Służby Polsce” zgodnie z wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

3. Do współdziałania władz i urzędów państwowych i samorządowych w przeprowadzeniu kwalifikacji i rejestracji młodzieży oraz do ponoszenia wydatków i świadczeń, związanych z kwalifikacją i mobilizacją młodzieży — stosuje się odpowiednie przepisy części III ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. nr 25, poz. 220 i Dz. U. R. P. z 1945 r. nr 8, poz. 37).

Rozdział 3.

Powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego.

Art. 47. 1. Powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego obejmuje:

- a) naukę,
- b) wykonywanie pracy okresowej,
- c) wykonywanie pracy dorywczej.

2. Czas wykonywania pracy okresowej nie może przekraczać:

- a) w stosunku do młodzieży w wieku przedpoborowym — 6 miesięcy,
- b) w stosunku do młodzieży w wieku poborowym i starszej — okresu trwania zasadniczej służby wojskowej.

3. Czas wykonywania pracy dorywczej nie może przekraczać 3 dni w ciągu miesiąca.

4. Czas trwania nauki, organizację i programy szkolenia ustala Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 48. 1. Wykonywanie powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego odbywa się w jednostkach organizacyjnych (brygadach, batalionach, hufcach i drużynach).

2. Wykonywanie powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego odbywa się pod kierownictwem i nadzorem instruktorów lub osób kierujących pracą.

Art. 49. 1. Wykonywanie pracy nie może trwać dłużej niż 6 godzin w ciągu doby. Pozostały czas służy do nauki, ćwiczeń w ramach wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, czynności porządkowych i odpoczynku.

2. Do osób w wieku poborowym i starszych stosuje się ogólne przepisy o czasie pracy.

Art. 50. 1. Osoby, wykonywające powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego w zakresie, określonym w art. 47 ust. 1, lit. b), otrzymują: zakwaterowanie, wyżywienie i umundurowanie według norm ustalonych w instrukcji komendanta głównego „Służby Polsce”, zatwierdzonej przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

2. W zakresie świadczeń na wypadek utraty zdolności zarobkowej, kalectwa lub śmierci osób, wykonywających powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego — stosuje się odpowiednie przepisy ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim.

3. Warunki bezpieczeństwa i higieny pracy osób, wykonywających powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, podlegają nadzo-

rowi inspekcji w trybie rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 14 lipca 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. U. R. P. nr 67, poz. 590).

4. Osoby, wykonywające powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, nie podlegają z tytułu wykonywania tego obowiązku ubezpieczeniu społecznemu.

5. Osoby, wykonywające powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, korzystają z bezpłatnej opieki lekarskiej, zorganizowanej w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”.

Art. 51. Osoby, powołane do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, kształcą się w takich zawodach i powierza się im wykonywanie takiej pracy, do jakiej osoby te są fizycznie zdolne, a nadto — w miarę możliwości — jaka odpowiada ich kwalifikacjom lub zamiłowaniom.

Art. 52. Kierownicy i instruktorzy jednostek organizacyjnych przysposobienia zawodowego (brygad, batalionów, hufców i drużyn) obowiązani są organizować naukę, pracę, ćwiczenia i spędzanie wolnego czasu młodzieży w taki sposób, by wyrobić w niej zamiłowanie do pracy nad odbudową kraju i zwiększeniem jego mocy, wpoić jej poczucie obowiązków obywatelskich i miłości Ojczyzny (art. 1).

Art. 53. Osoby, wyróżniające się w nauce i pracy, mogą otrzymać stopnie służbowe i odznaki, które określi instrukcja, wydana przez komendanta głównego „Służby Polsce” i zatwierdzona przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 54. 1. Osoby wykonywające powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, są obowiązane do posłuszeństwa wobec kierowników i instruktorów oraz do ścisłego stosowania się do przepisów i regulaminów, wydanych przez komendanta głównego „Służby Polsce”.

2. Naruszenie obowiązków, wymienionych w ust. 1, pociąga za sobą kary, dyscyplinarne, określone w przepisach dyscyplinarnych, wydanych przez komendanta głównego „Służby Polsce” i zatwierdzonych przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 55. 1. Terminy powoływania młodzieży do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego oraz organizację i sposób jego wykonywania określi komendant główny „Służby Polsce” na podstawie uchwały Rady Ministrów, powziętej w trybie art. 22 lit. c), oraz planu ustalonego przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami i władzami, które przeprowadzają roboty i inwestycje.

2. Przepisy art. 44 i 45 stosuje się odpowiednio.

Art. 56. 1. Umowy o pracę nie mogą być przez pracodawców wypowiedziane ani rozwiązane z powodu powołania pracownika do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, jak również w okresie między powołaniem a wykonaniem tego obowiązku. Umowy sprzeczne z powyższymi przepisami są z mocy samego prawa nieważne.

2. Przepisy ust. 1 nie stosują się w przypadkach, gdy:

- a) umowa o pracę ulega w okresie między powołaniem a wykonaniem obowiązku przysposobienia zawodowego rozwiązaniu wskutek upływu terminu, na który została zawarta, lub wskutek ukończenia pracy, dla której wykonania ją zawarto,
- b) zakład pracy lub oddział zakładu pracy, do którego pracownik po wykonaniu obowiązku przysposobienia zawodowego powraca, już nie istnieje,
- c) pracownik bez ważnych powodów nie stawiał się do pracy przed upływem dwóch tygodni od chwili zwolnienia go z wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego.

3. Pracownicy, wykonywający powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego w zakresie art. 47 ust. 1 lit. c), zachowują prawo do wynagrodzenia od pracodawców w wysokości obliczanej jak za czas urlopu.

4. Pracownikom, wykonywającym powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego w zakresie art. 47 ust. 1 lit. b), nie przysługuje prawo do wynagrodzenia określonego w ust. 3.

5. Przerwy w zatrudnieniu, spowodowane wykonywaniem powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, nie powodują ograniczenia uprawnień do urlopu. Przerwy te wlicza się do okresu pracy, uzasadniającego prawo do urlopu.

Rozdział 4.

Powszechny obowiązek wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 57. Powszechny obowiązek wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego obejmuje:

- a) wykonywanie ćwiczeń cielesnych i wyszkolenie sportowe,
- b) wyszkolenie w zakresie przysposobienia do służby wojskowej i do wojskowej służby pomocniczej.

Art. 58. Wykonanie powszechnego obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego odbywa się:

- a) łącznie z wykonywaniem powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego,
- b) w zakładach naukowych, wychowawczych i opiekuńczych,
- c) w zakładach pracy,
- d) w miejskich i wiejskich ośrodkach wychowywania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 59. Programy i szczegółowe przepisy, dotyczące wykonywania powszechnego obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, wydaje komendant główny „Służby Polsce” zgodnie z przepisami niniejszej ustawy i wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 60. Przepisy art. 50 ust. 2, art. 52 i 56 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 5.

Przepisy wspólne

Art. 61. 1. Osobom, które wykonały powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, przysługuje:

- a) prawo do odbycia skróconej zasadniczej służby wojskowej na warunkach określonych w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym,
- b) prawo pierwszeństwa do:
 - 1) przyjęcia do zakładów naukowych i otrzymywania stypendiów,
 - 2) przyjęcia do szkół wojskowych,
 - 3) kierowania do pracy przez urzędy zatrudnienia.

2. Osobom, które wykonały powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego w zakresie określonym w art. 47 ust. 2 lit. b), i przez czas przewyższający 6 miesięcy — przysługuje:

- a) prawo do odbycia zasadniczej służby wojskowej w wymiarze, skróconym o czas wykonania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego,
- b) prawo do zwolnienia od odbycia zasadniczej służby wojskowej, jeżeli czas wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego był równy okresowi trwania zasadniczej służby wojskowej.

Dział VI.

Przepisy karne.

Art. 62. Kto:

- a) nie złoży w terminie spisów młodzieży (art. 37—40),
- b) nie zawiadamia o zmianach zasłanych w spisach młodzieży lub nie przysyła uzupełnień tych spisów (art. 39) —
podlega karze aresztu do 3 miesięcy i grzywnie do 50.000 zł.

Art. 63. Kto wbrew zakazowi, określönemu w art. 35, organizuje lub prowadzi wczasy młodzieży bez równoczesnego wykonywania przez młodzież w ramach wczasów powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego —
podlega karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 50.000 zł.

Art. 64. Kto:

- a) nie dopełnia obowiązku stawiennictwa do komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnej,
- b) podaje ośnośnie swej osoby niezgodne z prawdą okoliczności albo w inny sposób przeciwdziała należytemu przeprowadzeniu kwalifikacji i założeniu rejestru,
- c) odmawia przyjęcia karty powołania —
podlega karze aresztu do 2 miesięcy lub grzywny do 20.000 zł albo obu tym karom łącznie.

Art. 65. Kto:

- a) nie dopełnia obowiązku stawiennictwa do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego lub przysposobienia wojskowego,

- b) używa oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie lub innych zwolnienia od powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego lub przysposobienia wojskowego,
- c) porzuca pracę lub ćwiczenia albo wykłady, wchodzące w zakres przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego lub przysposobienia wojskowego, albo odmawia wykonywania tego obowiązku — podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 50.000 zł albo obu tym karom łącznie.

Art. 66. 1. Orzekanie w sprawach, określonych w art. 62—65, należy do powiatowych (miejskich) władz administracji ogólnej.

2. Grzywny, wymierzone na podstawie przepisów art. 62—65, wpływają do Skarbu Państwa.

Dział VII.

Przepisy końcowe.

Art. 67. Okres pracy, wykonanej w ramach powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego młodzieży, zalicza się do obowiązkowego okresu pracy, przewidzianego dekretem z dnia 8 stycznia 1946 r. o rejestracji i obowiązku pracy (Dz. U. R. P. nr 3, poz. 24).

Art. 68. 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą:

- a) dekret Prezydenta R. P. z dnia 22 września 1936 r. o służbie pracy młodzieży (Dz. U. R. P. nr 72, poz. 515),
- b) dekret z dnia 16 stycznia 1946 r. o powszechnym obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 195).
- c) dekret z dnia 16 stycznia 1946 r. o utworzeniu urzędów i rad wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Dz. U. R. P. nr 3, poz. 25).

2. Do czasu utworzenia Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” oraz urzędów i inspektoratów kultury fizycznej — urzędy i rady wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego powołane na podstawie dekretu z dnia 16 stycznia 1946 r. (Dz. U. R. P. nr 3, poz. 25), działają według dotychczasowych przepisów.

Art. 69. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów i właściwym ministrom, każdemu w jego zakresie działania.

Art. 70. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej:
Bolesław Bierut.

Prezes Rady Ministrów:
Józef Cyrankiewicz.

Minister Obrony Narodowej:
w z. Marian Spychalski.

Minister Spraw Zagranicznych:
Zygmunt Modzelewski.

Minister Administracji Publicznej:
w z. Władysław Wolski.

Minister Ziem Odzyskanych:
Władysław Gomułka.

Minister Bezpieczeństwa Publicznego:
Stanisław Radkiewicz.

Minister Skarbu:
Konstanty Dąbrowski.

Minister Sprawiedliwości:
w z. Tadeusz Rek.

Minister Oświaty:
Stanisław Skrzyszewski.

Minister Przemysłu i Handlu:
w z. Eugeniusz Szyr.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
Jan Dąb-Kociol.

Minister Pracy i Opieki Społecznej:
Kazimierz Rusinek.

Minister Kultury i Sztuki:
Stefan Dybowski.

Minister Żeglugi:
Adam Rapacki.

Minister Leśnictwa:
Bolesław Podedworny.

Minister Komunikacji:
w z. Zygmunt Balicki.

Minister Poczty i Telegrafów:
w z. Zenon Lipiński.

Minister Zdrowia:
Tadeusz Michejda.

Minister Odbudowy:
Michał Kaczorowski.

Minister Aprowizacji:
Włodzimierz Lechowicz.

Poz. 40.

RZECZPOSPOLITA POLSKA MINISTERSTWO OŚWIATY

ZARZĄDZENIE

Ministra Oświaty

z dnia 7 lutego 1948 r. (Nr III — 5609/47)

w sprawie otwarcia Państwowego Gimnazjum Budowlanego w Bydgoszczy.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. nr 50, poz. 304), art. 1 dekretu z dnia 23 listopada 1945 r. o organizacji szkolnictwa w okresie przejściowym (Dz. U. R. P. nr 2, poz. 9 z roku 1946), oraz rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 1 lipca 1946 r. w sprawie organizacji gimnazjów ogólnokształcących i zawodowych w okresie przejściowym (Dz. Urz. Min. Ośw. nr 5, poz. 137) zarządzam, co następuje:

§ 1. Otwieram Państwowe Gimnazjum Budowlane w Bydgoszczy.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z ważnością od dnia 1 września 1947 r.

Minister

(—) St. Skrzyszewski

(Nr III — 6429/48)

Poz. 41

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO OŚWIATY

Warszawa, dnia 10 marca 1948 r.

Nr VI W—598/48.

**W sprawie obchodu stulecia
„Wiosny Ludów“.**

22 lutego br. cały świat czcił stuletnią rocznicę wybuchu rewolucji lutowej w Paryżu, rewolucji, która zapoczątkowała burzliwe miesiące wyzwoleniczych walk narodowych i rewolucyjnych zmagani klasy robotniczej roku 1848, roku „Wiosny Ludów“. Kraj nasz bierze żywy udział w tych obchodach. Rok bieżący ma być rokiem szerokiej propagandy postępowych hasel i wolnościowych osiągnięć roku 1848. Szkoła musi włączyć się w tę szeroko zakrojoną akcję. Należy w ciągu br. szk. stale uwzględniać w nauczaniu, zwłaszcza jęz. polskiego, historii i nauki o Polsce i świecie współczesnym momenty związane z tradycją „Wiosny Ludów“. Należy zorganizować pogadanki o roku 1848 we wszystkich szkołach na rozmaitych poziomach (z uwzględnieniem wieku młodzieży). W ramach pracy ideowo-wychowawczej gron pedagogicznych należało by przewidzieć referat o 1848 r. Tam, gdzie warunki na to pozwolą, należy zorganizować obchody szkolne, poświęcone „Wiosnie Ludów“, a także umożliwić gronu i młodzieży wzięcie udziału w imprezach organizowanych przez Ogólnopolski Komitet Obchodu Stulecia „Wiosny Ludów“.

Obywatele Kuratorzy czuwać będą nad przebiegiem akcji i zechcą dopilnować celowego i masowego jej przeprowadzenia. **Sprawozdania z przebiegu akcji winny być nadesłane do Ministerstwa do końca br. kalendarzowego.**

Dyrektor Departamentu

(—) Dr Z. Kormanowa

Załączniki.

Otrzymują:

Kuratoria Okręgów Szkolnych.

**Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu.**

Dnia 15 marca 1948 r.

Nr O—10655/48.

**W sprawie obchodu stulecia
„Wiosny Ludów“.**

Do Inspektoratów Szkolnych oraz Dyrekcyj i Kierownictw wszystkich szkół i zakładów wychowawczych w Okręgu.

Powyższe podaję do wiadomości i wykonania w ślad za pismem Kuratorium z dnia 1 marca 1948 r. Nr O—Sp. 8800/48 w sprawie materiału repertuarowego z okazji 100-nej rocznicy „Wiosny Ludów“ (Dz. Urz. Kurat. O. S. Pom. nr 2, poz. 30).

Materiał programowy do organizowanych pogadek i obchodów szkolnych jest zamieszczony w części nieurzędowej niniejszego Dziennika. (Deklaracja ideowa Ogólnopolskiego Komitetu Obchodu Stulecia „Wiosny Ludów“, referat Ste-

fana Jędrychowskiego oraz kalendarzyk „Wiosny Ludów“).

Sprawozdania, o których mowa w ustępie ostatnim pisma Ministerstwa, należy nadesłać do Kuratorium w terminie do dnia 1 grudnia br. celem zbiorowego przedłożenia ich Ministerstwu.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) Dr Czesław Skopowski

Poz. 42

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO OŚWIATY

Warszawa, dnia 12 marca 1948 r.

Nr II—1264/48.

**Spr.: Organizacja „Dnia
Lasu i Ochrony Przyrody“
w szkołach**

Jak corocznie tak i w tym roku organizuje się na terenie całego Państwa powszechna akcja pod nazwą „Dzień Lasu i Ochrony Przyrody“. Nawiązując do tradycji oraz uwzględniając potrzeby ochrony lasu i przyrody a także konieczność wciągnięcia jak najszerzych warstw społeczeństwa, a zwłaszcza młodzieży, do akcji odbudowy lasów i zadrzewienia kraju w szerszym zakresie, niż w roku ubiegłym, zamierza się akcją „Dnia Lasu i Ochrony Przyrody“ w roku bieżącym nadać charakter nieco inny, niż w latach poprzednich. Nie ograniczymy się do tradycyjnych akademii i dorywczych, niezorganizowanych akcji terenowych, lecz przystąpimy do tej akcji masowo, czynnie i z pełną świadomością wkładu w dzieło odbudowy gospodarczej państwa.

W związku z tym zarządzam:

1) Kuratoria nawiążą ścisłą współpracę z terenowymi Komitetami „Dnia Lasu i Ochrony Przyrody“ dla dokładnego uzgodnienia całej akcji i wydelegują stałego delegata do tych Komitetów.

2) W dniu 24 kwietnia br., jako w kulminacyjnym dniu akcji propagandowej młodzież całego kraju weźmie udział czynny i bierny w urządzanych przez te Komitety imprezach (akademie, odczyty itp.).

3) W dniu tym należy organizować propagandowe wycieczki młodzieży do lasu połączone z wykonywaniem przez młodzież prac, o których mowa niżej.

4) W ostatnich dniach marca i m-cu kwietnia należy organizować w ścisłym porozumieniu z Komitetami „Dnia Lasu i Ochrony Przyrody“ z terenowymi Dyrekcjami Lasów oraz Leśnictwami akcję sadzenia drzew i zalesienia, która objęłaby młodzież starszych klas szkół podstawowych (5, 6, 7 i 8 klasy) oraz szkół średnich wszystkich typów. Akcja ta winna objąć dwa dni w tym okresie. Organizacje pracy, sadzonki, potrzebne narzędzia i instruktorów zapewnią lokalne urzędy podległe Ministerstwu Leśnictwa.

W br. za akcję zalesieniową na terenach Lasów Państwowych Administracja Lasów Państwowych wypłaci normalne wynagrodzenie za każdy zalesiony hektar.

Pracę należy poprzedzić przygotowaniem młodzieży do niej przez pogadanki o ważności

lasu, ochronie przyrody i konieczności ratowania drzewostanu zniszczonego przez okupanta niemieckiego i na skutek działań wojennych. W pracy winno wziąć udział całe nauczycielstwo nie tylko w charakterze opiekunów, lecz w miarę możliwości pomagając czynnie młodzieży i organizując grupy do pracy. Praca nie może przekraczać 3 do 5 godzin na dzień w zależności od wieku i sił młodzieży. Należy wyjaśnić młodzieży, że udział w akcji jest jej obowiązkiem społeczno-obywatelskim a równocześnie doskonałą i zdrową rozrywką. Wyplacone za pracę wynagrodzenie należy zużyć na zakup pomocy szkolnych dla szkół.

Niezależnie od zalesień na terenach Lasów Państwowych, szkoły winny wziąć udział w konkursie zadrzewienia miast, dróg, okolic podmiejskich, parków drzewami dostarczonymi przez Komitety i pod kierownictwem przedstawicieli Komitetów, w celu ubiegania się o nagrodę przechodnią Komitetów Wojewódzkich lub Powiatowych przyznawaną na podstawie ilościowego wykazu posadzonych drzew, poświadczonego przez Kierownictwo Szkoły i miejscowe Nadleśnictwo.

Broszury, zawierające materiały do pogadarek o lesie — zostaną przesłane Inspektoratom Szkolnym.

5) Należy gorąco zachęcić młodzież niższych klas szkół podstawowych i przedszkoli do wzięcia przez nią udziału w ogłoszonych przez Główny Komitet „Dnia Lasu i Ochrony Przyrody” konkursach z nagrodami na rysunki i wypracowania.

Kuratoria poleca, by nauczyciele przyrody i języka polskiego ustalili w porozumieniu z lokalnymi Komitetami „Dnia Lasu i Ochrony Przyrody” tematy wypracowań konkursowych dla uczniów szkół i przedszkoli. Kierownictwa szkół winny ustalić z Komitetami lokalnymi terminy nadsyłania do tych Komitetów wypracowań zasługujących na wynagrodzenie.

Nagrody, ufundowane przez Ministra Leśnictwa w formie książek, będą w odpowiednim czasie przesłane Inspektoratom Szkolnym.

Nagrody należy rozdać w czasie uroczystego zakończenia bieżącego roku szkolnego w obecności przedstawiciela Komitetu „Dnia Lasu i Ochrony Przyrody”.

Kuratoria Okręgów Szkolnych złożą do dnia 30 czerwca br. sprawozdania o wykonaniu niniejszego zarządzenia, podając między innymi cyfrowo ilość młodzieży, która stanęła do pracy, formę i zakres wykonanych prac oraz ilość zdobytych nagród, wysokość wypłaconych zarobków i sposób zużytkowania tych pieniędzy.

Podsekretarz Stanu
(—) W. Garnarczyk

Otrzymują:

Kuratoria Okręgów Szkolnych.

**Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu.**

Dnia 22 marca 1948 r.

Nr I—10945.

**Organizacja „Dnia Lasu
i Ochrony Przyrody” w szkołach.**

Do Inspektoratów Szkolnych oraz Dyrekcji i Kierownictw wszystkich szkół w Okręgu.

Powyższe pismo Ministerstwa Oświaty po-

dają do wiadomości i wykonania z poleceniem nadesłania sprawozdań drogą służbową z przebiegu „Dnia Lasu i Ochrony Przyrody” do dnia 15 czerwca br.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr Czesław Skopowski

Poz. 43

**Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu.**

Nr O—9990/48.

Toruń, dnia 11 marca 1948 r.

**W sprawie zbiórki pieniężnej na
ufundowanie samolotu szkolenio-
wego dla lotnictwa polskiego.**

Do Inspektoratów Szkolnych oraz Dyrekcji i Kierownictw wszystkich szkół w Okręgu.

Do Ministerstwa Oświaty wpłynęło pismo od uczniów Szkoły Podstawowej nr 4 z Zielonej Góry (Ziemia Lubuska). Młodzież w. w. szkoły samorzutnie przeprowadziła składkę i postanowiła urządzić w tym roku szkolnym jedno przedstawienie, z którego czysty dochód, jak i pieniądze pochodzące ze składki przeznacza na ufundowanie samolotu szkoleniowego dla lotnictwa polskiego.

Uznając inicjatywę młodzieży Szkoły Podstawowej nr 4 w Zielonej Górze za wartościową z punktu widzenia wychowawczego Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 2 marca 1948 r. Nr VI W—490/48 zezwoliło w oparciu o tę inicjatywę na zorganizowanie na terenie wszystkich szkół akcji zbiórkowej w szczególności przy pomocy szkolnych Kół Ligi Lotniczej.

Zebrane pieniądze należy przekazywać na konto P. K. O. Nr 1—4455 z adnotacją na odcinku przekazu na samolot „Dar młodzieży”.

Dla ewentl. wykorzystania przy organizowaniu akcji zbiórkowej podaje niżej tekst listu i odezwy uczniów Szkoły Podstawowej nr 4 w Zielonej Górze.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr Czesław Skopowski

Zielona Góra, dnia 20. 1. 1948 r.

Wielce Szanowny Obywatelu Ministrze!

My, dzieci klasy VI Podstawowej Szkoły (Powszechnej) nr 4 w Zielonej Górze, jako dzieci Ziemi Lubuskiej, zwracamy się z prośbą, ażeby Ministerstwo Oświaty wydało apel do wszystkich szkół powszechnych istniejących na terenie Polski, w celu urządzenia składki na ufundowanie samolotu szkoleniowego lotnictwu polskiemu.

Pragnąc przyspieszyć pracę naszą pozwalamy sobie wysłać na ręce Ob. Ministra kwotę 2.300 zł złożoną przez 12 uczniów naszej klasy. Dołączamy również wycinek z gazety z wydaną przez nas „Odezwą”, która wyjaśni jak pragniemy wspólnymi siłami pracować dla Ojczyzny.

Pragnąc zrealizować myśl, która wykiełkowała wśród nas w chwili, gdy zakładaliśmy klasowe Koło Ligi Lotniczej, prosimy o przychylne załatwienie naszej prośby oraz ułatwienie pracy zapoczątkowanej przez najmłodszych.

W imieniu klasy VI
Walczak Adela.

Odezwa dzieci Ziemi Lubuskiej do młodzieży Szkół Powszechnych w całej Polsce.

„Przeżywamy obecnie wielki okres odbudowy niepodległego Państwa Polskiego. Polska musi być potężna na morzu, powietrzu i lądzie. My, dzieci Ziemi Lubuskiej, pragniemy przyczynić się do tego i zapraszamy wszystkie Szkoły Powszechne istniejące na terenie Polski, do ufundowania samolotu Lotnictwu Polskiemu. Niech pruje powietrze ufundowany przez nas samolot i głosi światu, że jesteśmy godni niepodległej Ojczyzny.

Choć małe jesteśmy, rozumiemy dobrze, co to jest niepodległość i jako mieszkańcy Ziemi Lubuskiej, stoimy czujnie na straży granic zachodnich. Niejedną cegiełką przyczyniliśmy się do odbudowy Ziemi Zachodnich jako też do odbudowy naszej kochanej stolicy Warszawy.

Obecnie będąc w organizacji Ligi Lotniczej na naszych terenach, pragniemy przyczynić się do odbudowy silnego Lotnictwa Polskiego. Jako inicjatorzy tego dzieła, opodatkowaliśmy się jednorazową składką w kwocie 50 zł od każdego ucznia, oraz postanowiliśmy urządzić w tym roku szkolnym jedno przedstawienie, z którego czysty dochód przeznaczamy na budowę samolotu.

Pamiętając o tym, że rzetelną i gromadną pracą można dużo zrobić dla odbudowy Ojczyzny, wzywamy Polskę do organizowania składek i przedstawień na tak wzniosły cel. Pragniemy również, ażeby w Warszawie, pod protektorem Ministra Oświaty Skrzyszewskiego, powstał Komitet Centralny, a w poszczególnych powiatach, pod kierownictwem Inspektorów Szkolnych Komitety Powiatowe, które dopomogą rzuconą przez nas myśl zrealizować w bieżącym roku szkolnym.

Kl. VI Szkoły Powszechnej nr 4
w Zielonej Górze.“

Poz. 44

Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego

Toruń, dnia 13 marca 1948 r.

Nr O.-sp.-10819/48

**w sprawie zorganizowania
obchodów ku czci Stanisława Moniuszki.**

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji
i Kierownictw Szkół oraz Państw.
i Społ. Domów Dziecka w Okręgu.

W dniu 4 czerwca 1947 roku przypadała 75-letnia rocznica śmierci Stanisława Moniuszki. Z inicjatywy Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego cały rok tj. do 4 czerwca 1948 roku poświęcony jest obchodom i uroczystościom ku czci wielkiego naszego kompozytora-pieśniarza i rozpowszechnianiu jego dzieł.

W związku z tym polecam, by w dniu 4. VI br. lub na zakończenie roku szkolnego każda szkoła, stosownie do swych możliwości oddała hołd Moniuszce w formie audycji muzycznej, odczytu o życiu i twórczości kompozytora.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr Czesław Skopowski

Poz. 45

Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego

Toruń, dnia 19 marca 1948 r.

Nr O-Pers. 9692/48

**w sprawie dodatków i zasiłków
rodzinnych.**

Do

Inspektoratów Szkolnych oraz Dyrekcyj i Kierownictw wszystkich szkół
w Okręgu

W ślad za okólnikiem Nr 2 z dnia 21 lutego 1948 r. (Nr O-Pers. 7023/48) w sprawie zasiłków rodzinnych, skierowanym do Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji i Kierownictw szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych, oraz państwowych domów dziecka, podaje do wiadomości pismo Ministerstwa Oświaty z dnia 4 marca 1948 r. Nr I Pers.-4520/48 w sprawie **dodatków rodzinnych** na dzieci w wieku ponad 21 lat uczęszczające do szkół średniej oraz dzieci w wieku ponad 24 lata uczęszczające do szkoły wyższej.

W związku z powyższym Kuratorium asygnuje w dalszym ciągu dodatek rodzinny na te dzieci w wysokości 200 zł miesięcznie, o ile zainteresowani pracownicy nadesłali zaświadczenia odośnośnych szkół, stwierdzających uczęszczanie dzieci do szkół.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr Czesław Skopowski

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO OŚWIATY

Nr I Pers. 4520/48

**Spr. dodatki rodzinne
i zasiłki rodzinne.**

I. W ślad za pismem okólnym z dnia 12 lutego 1948 r. Nr I-Pers. 2851/48 w sprawie zasiłków rodzinnych i składek ubezpieczenia rodzinnego Ministerstwo Oświaty podaje do wiadomości i stosowania zawarte w piśmie okólnym Ministerstwa Skarbu z dnia 24 lutego 1948 r. Nr D. III. 1899/2/48 następujące zarządzenia Ministra Skarbu:

II. Pracownikom ryczałtowym, pobierającym wynagrodzenie zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa Skarbu z dnia 21 października 1947 r. Nr D. III. 8495/2/47, o ile do ryczałtu wliczono dodatki rodzinne, winny być ryczałty odpowiednio obniżone, w zamian za otrzymywane obecnie poza wynagrodzeniem zasiłki rodzinne.

W zasadzie nie wymaga to formalnej zmiany umowy służbowej.

III. Zgodnie z § 42 a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. nr 102, poz. 781) w brzmieniu noweli z dnia 13 czerwca 1946 r. (Dz. U. poz. 179) dodatki rodzinne przysługują funkcjonariuszom państwowym na dzieci uczęszczające do szkół bez względu na wiek, podczas gdy w myśl przepisów o ubezpieczeniu rodzinnym zasiłki rodzinne przysługują na dzieci uczęszczające do szkół średnich do ukończenia 21 roku życia, zaś na dzieci uczęszczające do szkół wyższych do ukończenia 24 roku życia.

Na dzieci uczęszczające do szkół w wieku ponad te granice przyznaje się nadal dodatek rodzinny w dotychczasowym charakterze i w wysokości 200 zł miesięcznie.

IV. Treść przedostatniego ustępu zarządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 31 stycznia 1948 r. Nr D. III. 858/2/48 zmienia się jak następuje:

„Analogiczne zasady dotyczące asygnowania i wypłaty zasiłków rodzinnych mają zastosowanie do pracowników płatnych z kredytów rzeczowych i specjalnych z tym, że rozliczenie pracodawców z ubezpieczalniami społecznymi następuje bezpośrednio i że władzom ubezpieczalni przesyłane są prócz „zestawienia” również drugie egzemplarze „szczegółowego wykazu” listy wypłat”.

W związku z powyższym Ministerstwo Oświaty wyjaśnia, że zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 21 października 1947 r. Nr D. III. 8495/2/47 dotyczy pracowników administracyjnych i zostało podane do wiadomości pismem okólnym Ministerstwa Oświaty z dnia 24 stycznia 1948 r. Nr I Pers.-21219/47. O ile przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia pracownika ryczałtowego brano pod uwagę dodatek rodzinny, ryczałt należy obniżyć o tę kwotę, która była wliczona do ryczałtu jako równoważnik dodatku rodzinnego funkcjonariuszów państwowych.

Przepisy prawne ustanawiające dodatek rodzinny do uposażenia funkcjonariuszów państwowych nie zostały uchylone, natomiast uległy zawieszeniu uprawnienia funkcjonariusza do dodatku rodzinnego na tych członków rodziny, na których przysługuje mu zasiłek rodzinny na mocy dekretu z dnia 28 października 1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym 1 (Dz. U. R. P. nr 66, poz. 414). Ponieważ na dzieci w wieku ponad 21 lat uczęszczające do szkół średniej oraz dzieci w wieku ponad 24 lata uczęszczające do szkół wyższej funkcjonariusz nie ma uprawnień do zasiłku rodzinnego, przeto należy mu wypłacać dodatek rodzinny w myśl postanowień § 42 a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. nr 102, poz. 781) w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 czerwca 1946 r. (Dz. U. R. P. nr 28, poz. 179) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 1947 r. (Dz. U. R. P. nr 3/1948, poz. 17).

Wymienione wyżej w p. IV zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 31 stycznia 1948 r. Nr D. III. 858/48 dotyczy ubezpieczenia rodzinnego i zostało podane do wiadomości przy piśmie okólnym Ministerstwa Oświaty z dnia 12 lutego 1948 r. Nr I. Pers.-2851/48 w sprawie zasiłków rodzinnych i składek ubezpieczenia rodzinnego.

Z-ca Dyrektora Departamentu

(—) Z. Pomianowski.

Poz. 46

**Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu.**

Dnia 19 marca 1948 r.

Nr KN-11661/48

**W sprawie utworzenia Rejonowej
Komisji Kształcenia Nauczycieli
w Tucholi.**

Zmieniając punkt 2 zarządzenia swojego z dnia 5 maja 1947 r. nr KN-16067/47 w sprawie zgłaszania się niekwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych do Rejonowych Komisji Kształcenia Nauczycieli (Dz. U. K. O. S. Pom. z r. 1947 nr 6, poz. 145) zarządzam zorganizowanie od dnia 1 kwietnia 1947 r. przy Państwowym Liceum Pedagogicznym w Tucholi Rejonowej Komisji Kształcenia Nauczycieli dla niekwalifikowanych nauczycieli z cenzusem gimnazjalnym i bez cenzusu z powiatów chojnickiego, sępolińskiego i tucholskiego.

Nauczyciele z wymienionych powiatów, którzy dotąd należeli do Komisji Rejonowej w Bydgoszczy, mogą albo kształcić się w niej dalej, albo zgłosić przeniesienie się do nowej Komisji w terminie do końca 1948 r. Wszyscy nowo zapisujący się prowadzić będą dokształcanie się pod opieką Komisji tucholskiej, do której winni skierować swoje zgłoszenia w ciągu kwietnia 1948 r.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) Dr Czesław Skopowski

Poz. 47

**Wyjaśnienie w sprawie ulg kolejowych dla
lekarzy szkolnych, dentystów i higienistek**

Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 1. III. 1948 r. Nr I Pers.-4216/48 wyjaśniło, że lekarzom szkolnym, dentystom i higienistkom, powołanym do pracy w szkołach, zakładach i kursach w sposób unormowany rozporządzeniem Ministra Oświaty z dnia 24 października 1947 r. w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych (Dz. Urz. Min. Ośw. nr 11, poz. 275) przysługuje prawo do korzystania z ulgowych przejazdów kolejami państwowymi na równi z kontraktowymi nauczycielami wymienionymi w § 4, pkt. 2, lit. C, 3 instrukcji o zaopatrywaniu pracowników państwowych i ich żon w legitymacje urzędowe oraz o stosowaniu ulg taryfowych przy przejazdach koleją (Dz. Urz. Min. Ośw. nr 8, poz. 203 z 1947 r.), to znaczy, że będący w mowie lekarze szkolni, dentyści i higienistki zostaną również zatrudnieni na okres nie krótszy niż dziewięć miesięcy w jednej lub kilku szkołach (zakładach i kursach) w łącznej ilości co najmniej 14 godzin zajęć w tygodniu, wliczając w tę liczbę godziny nauczania higieny i opieki lekarskiej. (Nr O. Pers.-9285/48).

Poz. 48

**Wyjaśnienie w sprawie wpisywania dzieci do
legitymacji rodziców oraz wpisywania tytułów
służbowych do legitymacji pracownikom
kontraktowym.**

I. Ministerstwo Komunikacji, Departament Handlowo - Taryfowy zawiadomiło Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 25 lutego 1948 r. Nr III — 1 — 312/8/48, że nowe legitymacje, wydane od dnia 1. I. 1948 r. funkcjonariuszom państwowym oraz ich żonom zaopatrzone w klauzulę o uprawnieniu do ulg przejazdowych na PKP., nie zawierają rubryki na wpisanie dzieci do legitymacji rodziców.

Na podstawie porozumienia z Prezydium Rady Ministrów, Ministerstwo Komunikacji poleciło wszystkim Dyrekcjom Okręgowym Kolei Państwowych wydać zarządzenie wyjaśniające, że wystawcy tych legitymacji powinni wpisać imiona i daty urodzenia dzieci do lat 14 funkcjonariuszów państwowych na stronie wewnętrznej legitymacji rodziców drobnym pismem między rubryką, przewidzianą na oznaczenie jednostki służbowej, a rubryką przewidzianą na miejsce i datę wystawienia legitymacji.

Jeżeli wpisanie imion i dat urodzenia dzieci do lat 14 nastąpi po wydaniu legitymacji funkcjonariuszom państwowym i ich żonom, wówczas uzupełnienie to powinno być poświadczone przez wystawcę w odnośnej legitymacji.

Powyższe wyjaśnienie podaje Kuratorium do wiadomości i przestrzegania.

II. Prezydium Rady Ministrów, nawiązując do postanowień § 2 pkt. b—c „Instrukcji o zaopatrywaniu pracowników państwowych i ich żon w legitymacje urzędowe oraz o stosowaniu ulg taryfowych przy przejazdach kolejną” (okólnik Pr. R. M. nr 25 z dnia 20. V. 1947 r.) zakomunikowało pismem z dnia 17 lutego 1948 r. Nr O — III 29/8/48, że nie zgłasza sprzeciwu co do wpisywania tytułów służbowych do legitymacji pracownikom kontraktowym pod warunkiem, że stosowane mogą być tylko tytuły ustalone w obowiązującej tabeli stanowisk odpowiadające zajmowanemu stanowisku pracownika — z dopisaniem skróconego wyrazu „kontrakt”. (Nr O. Pers. 10149/48).

Poz. 49

Nadanie uprawnień prywatnym szkołom średnim Okr. Szk. Pomorskiego

Na podstawie rozporządzenia z dnia 23 maja 1946 r. Nr II Sr. 2424/46 o nadawaniu uprawnień szkół państwowych (Dz. Urz. Min. Ośw. nr 5, poz. 135) Minister Oświaty decyzją z dnia 6 marca 1948 r. nr II Śr. — 6488/47 nadał uprawnienia szkół państwowych następującym szkołom prywatnym średnim ogólnokształcącym Okręgu Szkolnego Pomorskiego:

1. Brodnica Pomorska — Miejskie Gimnazjum i Liceum Żeńskie Zarządu Miejskiego — na rok szkolny 1947/48.

2. Bydgoszcz — Miejskie Gimnazjum i Liceum Męskie im. M. Kopernika Zarządu Miejskiego — na okres do odwołania.

3. Golub — Miejskie Gimnazjum i Liceum Zarządu Miejskiego m. Golubia nad Drwęcą — na rok szkolny 1947/48 i 1948/49.

4. Koronowo k. Bydgoszczy — Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne Zarządu Miejskiego — na rok szkolny 1947/48 i 1948/49.

5. Radziejów — Samorządowe Gimnazjum Koedukacyjne Zarządu Miejskiego — na rok szkolny 1947/48.

6. Solec Kujawski — Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne Zarządu Miejskiego — na rok szkolny 1947/48.

7. Toruń — Miejskie Gimnazjum i Liceum Męskie Zarządu m. Torunia i Tow. Przyjaciół Szkoły Średniej — na rok szk. 1947/48 i 1948/49.

8. Toruń — Prywatne Gimnazjum i Liceum Męskie OO. Redemptorystów na r. szk. 1947/48.

9. Więcbork — Prywatne Gimnazjum Ogólnokształcące Tow. Przyjaciół Szkoły Średniej i Zarządu Miejskiego — na r. szk. 1947/48.

10. Włocławek — Prywatne Gimnazjum i Liceum Męskie im. J. Długosza Kurii Biskupiej na rok szkolny 1947/48.

Poz. 50

Organizacja Okręgowej Komisji Dyscyplinarnej dla nauczycieli przy Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Toruniu.

Na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 20 stycznia 1933 r. o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko nauczycielom (Dz. U. R. P. nr 26, poz. 217), Minister Oświaty zarządzeniem z dnia 11 marca 1948 r. Nr I Pers. 1869/48 odwołał skład Okręgowej Komisji Dyscyplinarnej dla nauczycieli przy Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego, powołanej pismem z dnia 30 lipca 1945 r. Nr I P. 2286 i równocześnie powołał nową Komisję w następującym składzie:

Przewodniczący: Stanisław Kubacki, naczelnik wydziału;

Zastępcy przewodniczącego: Kozanecki Florian, naczelnik wydziału, Wesołowicz Józef, naczelnik wydziału;

Członkowie:

- 1) Myjak Antoni, naczelnik wydziału i członek Zarządu Wojewódzkiego T. U. R.-u,
- 2) Żyto Stefan, okręgowy wizytator szkół,
- 3) Zientarski Józef, okręgowy wizytator szkół,
- 4) Dr Wilkoszewski Aleksander, dyrektor Państw. Liceum Pedagogicznego w Toruniu,
- 5) Kuroczko Józef, dyrektor Państw. Liceum Pedagogicznego w Wymyślinie,
- 6) Sobierański Jan, p. o. dyrektora Państw. Średniej Szkoły Zawodowej w Ciechocinku,
- 7) Frackowiak Antoni, p. o. dyrektora Państw. Średniej Szkoły Zawodowej w Chełmży,
- 8) Miętkiewicz Wacław, kierownik publicznej szkoły powszechnej w Toruniu,
- 9) Kotański Antoni, kierownik publ. szk. powsz. nr 20 w Toruniu,
- 10) Bojanowski Tadeusz, kierownik publ. szk. powsz. nr 2 w Toruniu,
- 11) Bąblewski Tadeusz, naucz. I Państw. Liceum i Gimnazjum im. Kopernika w Toruniu,
- 12) Machinko Zygmunt, okręgowy wizytator szkół,
- 13) Kochmańska Janina, naucz. publ. szk. powsz. nr 3 w Toruniu,
- 14) Obermüller Zygmunt, naucz. publ. szk. powsz. nr 5 w Toruniu,
- 15) Dr Dziedzic Ignacy, adwokat w Toruniu,
- 16) Felski Adam, redaktor „Głosu Pomorza” w Toruniu.

Poz. 51

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego ogłasza niniejszym konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych:

1. Publ. Szkoła Powszechna w Szabdzie o 4 nauczycielach, pow. brodnicki, mieszkanie i ziemia.

2. Publ. Szkoła Powszechna w Unisławiu, powiat chełmiński, o 13 nauczycielach, 1,5 ha ziemi, mieszkanie służbowe.
3. Publ. Szk. Powszechna w Czarzu pow. chełmiński o 6 naucz., mieszkanie służbowe, 1,8 ha ziemi.
4. Publ. Szkoła Powszechna nr 1 w Czersku, pow. chojnicki, o 14 naucz., mieszkanie służbowe, 1,4 ha ziemi.
5. Publ. Szkoła Powszechna nr 2 w Czersku, o 11 nauczycielach, mieszkanie służbowe.
6. Publ. Szkoła Powszechna w Kosobudach o 4 naucz., pow. chojnicki, mieszkanie i ziemia.
7. Publ. Szkoła Powszechna w Szadłowicach, pow. inowrocławski, o 5 naucz., mieszkanie służbowe i 2 ha ziemi.
8. Publiczna Szkoła Powszechna w Złotnikach Kujawskich, pow. inowrocławski o 5 naucz., mieszkanie służbowe i 2 ha ziemi.
9. Publ. Szkoła Powszechna w Dobrzyniu, pow. lipnowski, o 9 naucz., bez mieszkania służbowego i ziemi.
10. Publ. Szkoła Powszechna w Chalinie, pow. lipnowski, o 9 naucz., mieszkanie służbowe, 5,6 ha ziemi.
11. Publ. Szkoła Powszechna w Służewie, pow. nieszawski, o 10 naucz., mieszkanie służbowe, 1,2 ha ziemi.
12. Publ. Szkoła Powszechna w Mamliczu, pow. szubiński, o 4 naucz., mieszkanie służbowe, 2 ha ziemi.
13. Publicz. Szkoła Powszechna nr 4 we Włocławku, o 12 naucz., bez mieszkania i ziemi.
14. Publ. Szkoła Powszechna nr 10 we Włocławku, o 10 naucz., bez mieszkania i ziemi.
15. Publ. Szkoła Powszechna w Grabkowie, pow. włocławski, o 7 nauczycielach, mieszkanie i 2 ha ziemi.
16. Publ. Szkoła Powszechna w Michalinie, pow. włocławski, o 6 naucz., bez mieszkania i ziemi.

Podania, należycie udokumentowane, przedłożyć należy Kuratorium w drodze służbowej w przeciągu 4 tygodni od dnia ukazania się niniejszego ogłoszenia.

(Nr I—12193/48).

Poz. 52.

OGŁOSZENIA

Unieważnia się zagubioną legitymację szkolną na rok 1947/48 wystawioną przez Szkołę Rolniczą w Świecie na nazwisko Jan Żurek, zamieszkały w Wielkim Konopacie.

Unieważniam zagubioną legitymację szkolną nr 150 wystawioną przez Państwowe Liceum i Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Toruniu na nazwisko Kulwicka Irena, uczennica IV kl.

Część nieurzędowa

Poz. 53

Deklaracja ideowa Ogólnopolskiego Komitetu Obchodu Stulecia „Wiosny Ludów“.

W r. 1948 przypada stulecie „Wiosny Ludów“. Fala ruchów rewolucyjno - demokratycznych i postępowych objęła wtedy całą niemal Europę. Masy ludowe Francji, Austrii, Włoch, szeregu państw niemieckich, Węgier, Rumunii i Polski walczyły na barykadach przeciwko staremu ładu absolutyzmu i niewoli narodów o demokrację, o prawo narodów do decydowania o własnym losie.

Ludy Europy podjęły w tym pamiętnym roku hasła wolności i równości — hasła Wielkiej Rewolucji Francuskiej, walczyły o to, aby naród, aby szerokie masy ludowe decydowały o polityce państwa, walczyły o prawo mas ludowych do własnej polityki, własnej ideologii, własnej organizacji.

Tu wyraźnie jak nigdy dotąd rozwinięty został sztandar niepodległości narodów, ich prawa do jednego narodowego państwa — wbrew prawu monarchów, rozrywających żywe ciało narodu na feudalne państewka.

Po raz pierwszy w dziejach wystąpiła jako siła odrębna i świadoma swej odrębności, stawiająca sobie cele, sięgające daleko w przyszłość — klasa robotnicza. W walkach Paryża, Wiednia, Berlina, Mediolanu, Rzymu — ona właśnie odgrywała czołową rolę, rolę czynnika najbardziej konsekwentnego w walce o demo-

krację, o wolność całego narodu. W walkach czerwcowych proletariatu Paryża wystąpił po raz pierwszy jako bojownik nowego ustroju — ustroju sprawiedliwości społecznej.

„Wiosna Ludów“ była wiosną i dla Polski. Przyniosła ona powstanie poznańskie — wielkie przebudzenie narodowe i społeczne chłopów polskiego, który stał się do walki o wolność, wiążąc z nią nadzieje na poprawę swego bytu. W tym powstaniu po raz pierwszy w dziejach naszej walki wyzwoleniczej chłop polski wziął masowy, dobrowolny, pełen entuzjazmu udział, stanowił jedną z głównych sił ruchu. Zwycięstwo odniesione pod Miłosławiem pozostało symbolem przewagi świadomego polskiego żołnierza wolności nad silniejszym odeń uzbrojeniem i liczebnością żóldactwem pruskim. Partyzantka ludowa z początku maja, partyzantka, w której czołową rolę odegrały grupy, kierowane przez demokrację Krotowskiego, świadczyły o olbrzymich możliwościach rozwoju ruchu, jakie stały przed ówczesnymi demokracjami polskimi.

Chłopi, biorący udział w powstaniu, instynktownie przeciwstawiali się zgubnej polityce prawnicowo-szlacheckiej większości kierownictwa powstańczego, polityce, która była jedną z decydujących przyczyn klęski polskiej. Zamiast opierać się o sojusz z „ludami“, z rewolucyjno-demokratycznymi prądami w Europie — a więc i z ruchem rewolucyjno-demokratycznym niemieckim, zmierzającym do utworzenia na gruzach monarchii Hohenzollernów i innych dyna-

stii niemieckich demokratycznej republiki niemieckiej — szlachecka prawica ruchu widziała sojusznika sprawy polskiej w królu pruskim, śmiertelnym wrogu Polski i demokracji. Chłopi w masie swej najdłużej trwali w szeregach ruchu i usiłowali kontynuować walkę nawet po rozproszeniu głównych sił powstańczych. Na chłopów też po klęsce spadły najostrzejsze represje wroga.

Powstanie poznańskie było świadectwem, że mimo klęski 1846 r., mimo zawilego spłotu czynników, które zrodziły katastrofę galicyjskiej „rabacji”, sprawa niepodległości Polski ma już głębokie korzenie w ludzie polskim, że pod sztandarem tej sprawy stają nowe siły, masy ludu polskiego.

„Wiosna Ludów” potwierdziła jeszcze raz nierozzerwalny związek sprawy polskiej, niepodległości Polski z walką i zwycięstwem obozu demokracji i postępu w Europie.

Polacy walczyli nie tylko w Polsce. Na barykadach Wiednia i Drezna, na polach bitew Włoch północnych i Sycylii, wśród huku dział w Nadrenii, w Siedmiogrodzie i w księstwach naddunajskich — wszędzie przelewali swą krew polscy żołnierze wolności. Okryli oni sławą imię Polaka na świecie, zasłużyli się sprawie europejskiej wolności.

„Wiosna Ludów” nie zakończyła się zwycięstwem. Chwiejność i zdradziecka polityka liberalnej prawicy, brak jasnej linii politycznej u większości ówczesnych demokratów sprawiły, że siły antyludowe utrzymały w swym ręku kierownictwo spraw państwowych, odbudowały swój aparat przemocy i ucisku, nabrały siły, by przejść do ponownej ofensywy i zdławić ruchy demokratyczne w Europie.

Szowinizm liberalizmu niemieckiego i mazińskiego pchał w objęcia reakcji większość narodów słowiańskich Austrii. Armia pruska, pobita w marcu na barykadach Berlina, odzyskała poczucie swej siły, znęcając się w kwietniu i maju 1848 roku nad bezbronnymi niemal powstańcami poznańskimi. Na tej armii oparła się reakcja na terenie Rzeszy Niemieckiej. Stosunkowo słabo terenowi siły ruch rewolucyjny w szeregu zacofanych wtedy gospodarczo krajów słowiańskich. Feudalna Rosja Romanowych i obszarniczo-kapitalistyczna Anglia Palmerstona — dwie twierdze ówczesnej kontrrewolucji — nie tylko utrzymały swe pozycje, ale stały się oparciem dla zachwianych sił reakcyjnych w reszcie Europy, dla monarchii Habsburgów i Hohenzollernów, dla dusicieli rewolucji w Europie.

Klęska „Wiosny Ludów” zadecydowała o rozwoju Europy Środkowej na przestrzeni minionego stulecia. Wskutek tej klęski ocalała potęga junkierstwa w Niemczech — jedno ze źródeł szczególnej mocy prądów reakcyjnych i zaborczych w narodzie niemieckim.

Wskutek tej klęski w krajach Europy Środkowej warstwa junkrów — obszarników utrzymała w swym ręku aparat państwowy i własność wielkich majątków ziemskich. Kapitalizm, ustrój postępowy w owym czasie, zwyciężał tylko powoli, częściowo, a koszty jego zwycięstwa opłacała nie warstwa feudalów — obszarników, lecz masy ludowe. Junkrzy — obszarnicy stali się sojusznikami wielkiego kapitału przeciwko masom ludowym, a opanowany przez nich apa-

rat państwowy — narzędziem tego wielkiego kapitału przeciwko klasie robotniczej. Doświadczenia i wspomnienia „Wiosny Ludów” stały się jednak źródłem sił dla prądów demokratycznych i postępowych. Do jej nauk sięgał ruch robotniczy, podejmujący na nowo sztandar walki o wolność. Bohaterstwo bojowników barykad 1848 r. było wzorem dla następnych pokoleń walczącej demokracji.

W sto lat po wielkich dniach „Wiosny Ludów” realizujemy jej testament po wielkim zwycięstwie obozu postępu i wolności nad hitlerowskim faszyzmem, po tym jak narody Europy w ciężkich walkach obroniły swą niepodległość przed niemieckim imperializmem i bardziej niż kiedykolwiek zdecydowane są bronić jej przed nowymi zamachami ze strony innych ciemnych potęg wsteczności i wyzysku, których główny ośrodek przesunął się dziś poza Europę i dąży do podporządkowania sobie Europy i do odrodzenia agresywnych Niemiec jako swego narzędzia. Realizujemy ten testament w chwili kiedy masy robotnicze, których czołowym przedstawicielem sto lat temu byli bohaterowie barykad czerwcowych w Paryżu, stały się jedną z decydujących sił rozwoju społecznego Europy, skierowały w krajach demokracji ludowej ten rozwój na tory sojuszu klasy robotniczej z chłopstwem i drobnomieszczaństwem przeciw wielkiemu kapitałowi, prowadzące do rzeczywistej równości i sprawiedliwości społecznej. Realizujemy ten testament w chwili, kiedy naród polski, kierowany przez obóz demokratyczny, przez spadkobierców chłopów kosynierów powstania poznańskiego, buduje na nowych podstawach państwo — ludową Rzeczpospolitą Polskę, jako państwo zjednoczone i jednolite narodowo. Realizujemy ten testament w chwili, gdy Rosja i związane z nią narody stały się przodującym ośrodkiem ogólno-światowego postępu i demokracji, kiedy narody Jugosławii i Czechosłowacji wysunęły się obok narodu polskiego na czołowe pozycje ogólnoeuropejskiej walki o postęp społeczny i pokój świata.

Właśnie dlatego rocznica „Wiosny Ludów”, tej wielkiej walki wyzwolenczej sprzed stu lat, nie może dziś minąć u nas bez echa. Właśnie dlatego rocznica ta — i związane z nią uroczystości — muszą stać się wielkim świętem całej Polski, muszą dać wyraz nierozzerwalnej łączności, jaka istnieje pomiędzy dniem wczorajszym a dniem dzisiejszym narodu, pomiędzy minionymi walkami ludu polskiego a jego dzisiejszymi zwycięstwami i osiągnięciami. Sześćdziesiąt lat udziału w tych uroczystościach najszerzych mas ludowych Polski stwierdza najlepiej, że masy te są świadome swych wielkich tradycji wolnościowych oraz doświadczeń walk przed stu laty i w ciągu ubiegłych lat stu walk, które umacniają ich niezłomną wolę kroczenia po drodze postępu i demokracji ludowej.

Stefan Jędrzychowski

Wrzesień 1947 r.

STULECIE „WIOSNY LUDÓW”

Rewolucja 1848 r. należy do najpiękniejszych postępowych tradycji polskiej demokracji, ale i dlatego, że pomimo ogromnych zmian, pomimo ogromnego skoku naprzód, jaki ludzkość

zrobiła od tego czasu, wiele spraw, wiele hasel, wiele dokonań „Wiosny Ludów” posiada dziś wydzźwięk aktualny.

Przeżyliśmy od tego czasu bujny rozkwit kapitalizmu przemysłowego w całej Europie, wkroczyliśmy w okres imperializmu, przeżyliśmy wstrząs pierwszej wojny światowej, tego ogromnego zmagania się dwóch obozów imperialistycznych i wielką socjalistyczną rewolucję w Rosji, odrodzenie Polski niepodległej po pierwszej wojnie światowej i utratę tej niepodległości w 1939 r., narodziny najbardziej współczesnej i zarazem najbardziej barbarzyńskiej formy reakcji społecznej i politycznej — faszyzmu. Przeżyliśmy faszystowską agresję w drugiej wojnie światowej, która postawiła w obliczu zagłady przodujące narody Europy, wielką i zwycięską wojnę narodów przeciwko faszyzmowi, odrodzenie Polski, jako państwa nowego typu, typu demokracji ludowej, wreszcie zmaganie się sił demokratycznych i sił reakcyjnych o nowe oblicze Europy i świata.

Fakt, że niedawno toczyliśmy śmiertelną walkę o wolność narodu przeciw niemieckiej agresji i o demokrację przeciwko faszyzmowi czyni nam szczególnie bliskim rok 1848, walkę ludów o wolność o wyzwolenie narodowe i o wyzwolenie społeczne.

Hasło wolności narodów, wolności i zjednoczenia narodowego Włoch, Węgier, Polski i innych narodów jest jednym z czołowych hasel europejskiej rewolucji 1848 r. Walka o wolność narodów spleta się w tym ruchu nierozdzielnie ze sprawą walki mas ludowych o wolność polityczną, o demokrację dla ludu, z walką klasy robotniczej i chłopów o wyzwolenie społeczne. Rok 1848 oznacza też powiązanie sprawy polskiej, sprawy niepodległości Polski z walką i zwycięstwem obozu demokracji i postępu. W tej walce o wolność wykuwa się nowa idea solidarności wolnych narodów, nieuciskanych przez nikogo i nieuciskających nikogo, przeciwstawna solidarności reakcji, solidarności tyranów. Wówczas to Mickiewicz w „Trybunie Ludów” rzuca hasło solidarności wolnych narodów Europy. Hasło to zresztą wcielane było w czyn przez braterstwo broni żołnierzy wolności różnych narodów, walczących o wolność. Rewolucja 1848 r. nie zdołała wywalczyć wolności narodom, postawione zadania w dziedzinie narodowej zostały bądź to zrealizowane później częstokroć na drodze nierewolucyjnej, lub nawet wręcz reakcyjnej, jak np. zjednoczenie Niemiec, bądź to, jak wolność Polski, Węgier, Czechosłowacji, zjednoczenie Jugosławii, musiały czekać na tę nową falę rewolucji, z socjalistyczną rewolucją rosyjską na czele. Rewolucja 1848 r. nie umiała zresztą sprawy narodowej postawić z całą konsekwencją i w całej rozciągłości, przez co siły reakcyjne mogły wykorzystać antagonizmy narodowościowe, np. w monarchii habsburskiej lub w zaborze pruskim dla zdławienia rewolucji.

Fakt wysunięcia zadań walki o wolność narodów, o zniesienie ucisku narodowego w epoce legitymizmu i św. Przymierza stanowił wielki krok naprzód. Realizowana w toku 1848 r. solidarność w walce o wolność — miała odrodzić się znów jako solidarność armii wyzwoleniczych i ruchów oporu w Europie, walczącej przeciwko krwiożerczym spadkobiercom św. Przymierza,

przeciwko hitlerowskiemu niemieckiemu imperializmowi i sprzymierzonej z nim reakcji państw — satelitów. W wyniku tej walki Polska odrodziła się nie tylko jako państwo wolne, ale jako państwo zjednoczone i jednolite narodo-wo, państwo narodowe. W wyniku tej walki idea solidarności wolnych narodów głęboko utrwaliła się w świadomości szerokich mas ludzkości, w Europie Wschodniej i Środkowej przybrała charakter przyjaznego współzycia wolnych i suwerennych narodów. Idea ta, która zrodziła się w Europie, wyszła daleko poza jej granice i ożywia dziś ruchy wyzwolenicze szeregu narodów uciskanych wszystkich kontynentów, przeciwstawiając się imperialistycznemu panowaniu nad obcymi narodami.

I dziś, gdy idea suwerenności narodowej podważana jest w imię imperialistycznego panowania monopolistycznego kapitału amerykańskiego, w imię zorganizowania światowego imperium dolara, gdy reakcyjne siły imperialistyczne zagrażają suwerenności, a w ostatecznym rachunku i wolności nawet najbardziej przodujących narodów europejskich, idea walki o wolność, obrony wolności i suwerenności oraz braterskiego współzycia wolnych narodów brzmi szczególnie aktualnie.

Rewolucja 1848 r. wysunęła jednak nie tylko zadania wyzwolenia narodowego, ale także zadania wywalczenia wolności politycznej, wywalczenia swobód demokratycznych dla mas ludowych, obalenie tyranii klas posiadających i reakcyjnych reżimów we wszystkich krajach. Wszystkie te reżimy, czy to konstytucyjna monarchia Ludwika Filipa we Francji — rządy bankierskiej oligarchii, czy feodalne monarchie Habsburgów i Hohenzollernów, czy wreszcie rządy udzielnich książąt niemieckich i włoskich obce były i wrogie masom ludowym. Szerokie masy ludowe, klasa robotnicza i chłop, demokratyczne elementy mieszczańskie walczyły w 1848 r. o demokrację dla ludu, o udział mas ludowych w rządach. Klasa robotnicza po raz pierwszy w historii wystąpiła w roku 1848, jako samodzielna siła polityczna. Zadania, postawione w 1848 r., nie zostały zrealizowane w tym czasie. We wszystkich krajach ostatecznie zwyciężyła reakcja. Ale doświadczenie tej walki posłużyło potem klasie robotniczej i masom ludowym w późniejszej walce o rozszerzenie i pogłębienie demokracji parlamentarnej, powszechne prawo wyborcze, o swobody demokratyczne dla mas ludowych. Dziś, część krajów europejskich, a w szczególności kraje Europy Środkowej i Wschodniej mają już za sobą walkę o wolność i władzę dla ludu. Nasz typ państwa demokracji ludowej jest urzeczywistnieniem politycznych dążeń narodów, dążeń, które masom ludowym świtały już w Wiosnie Ludów.

Trzeci typ zadań, jakie stawiały sobie masy ludowe w rewolucji 1848 r. były to zadania społeczne. Zadania te były niewątpliwie różne w różnych krajach, w zależności od ich stopnia rozwoju i panujących stosunków społecznych. Wszędzie chodziło jednak o obalenie i wykarczowanie feudalnych stosunków społecznych, a w krajach, w których istniała jeszcze pańszczyzna i poddaństwo o pełne uwolnienie i uwłaszczenie chłopów, o rewolucję w stosunkach agrarnych.

We Francji klasa robotnicza wystąpiła z hasłami prawa do pracy, tworzenia narodowych warsztatów pracy. Zadania społeczne nie zostały przez rewolucję rozwiązane i niemożność rozwiązania tych zadań była jedną z przyczyn jej klęski. Rozwój szeregu krajów europejskich od feudalizmu do kapitalizmu po klęsce 1848 r. poszedł nierewolucyjnymi, określonymi drogami. Zaciążyło to na całej przyszłości tych krajów. Do końca pozostałości feudalne usunęła dopiero rewolucja październikowa w Rosji, a w krajach Europy Środkowej bezkrwawa rewolucja 1944 i 1945 roku. Hasło „prawo do pracy”, hasło unarodowionych „warsztatów pracy” konsekwentnie zrealizowało również tylko państwo socjalistyczne w ZSRR i demokracje ludowe w środkowej Europie. W krajach zachodnioeuropejskich toczy się nadal walka o prawo do pracy, równoznaczna z walką o nacjonalizację przemysłu, równoznaczna z walką o gospodarke planową.

Rewolucja 1848 r. stłumiona została wspólnymi wysiłkami ówczesnej europejskiej reakcji — habsburskiej Austrii, hohenzollernowskich Prus, carskiej Rosji Romanowych, traktowanej jako rezerwa sił europejskiej reakcji i reakcyjnej burżuazji francuskiej, która wkrótce potem powołała do życia bonapartystowską dyktaturę i ustanowiła cesarstwo. Z tych sił te, które częściowo lub całkowicie oparte były na feudalnych stosunkach społecznych, historia zmiotła. Oddawna świat już zapomniał o habsburskiej Austrii. Rosja carska, bez której zniszczenia nie było możliwe zwycięstwo rewolucji w Europie, padła w 1917 r. pod ciosami rewolucji, której trzydziestolecie obchodzimy w roku bieżącym. Hohenzollernowskie Prusy przestały istnieć jako monarchia w 1918 r., ale odrodziły się w postaci hitlerowskiej Trzeciej Rzeszy w 1933 r. i trzeba było dopiero wielkiej wojny narodów i zwycięstwa w tej wojnie demokratycznej koalicji ze Związkiem Radzieckim na czele, aby państwo pruskie przestało istnieć. I nie będzie przesadą twierdzenie, że właśnie połowiczność i klęska rewolucji 1848 r. w Niemczech przyczyniły się do umocnienia sił reakcyjnych w Niemczech, do utrwalenia panowania kliki junkiersko-kapitalistycznej i wreszcie do powstania najbardziej barbarzyńskiej formy niemieckiej reakcji — hitlerizmu.

Rozwój dziejowy i walka ludów zmiotły główne twierdze ówczesnej reakcji, a zarazem zaborców ziem Polski. Główne ośrodki reakcji światowej przesunęły się dziś poza Europę. I dziś jednak spotykamy się z próbami odrodzenia i skonsolidowania sił reakcyjnych w samej Europie, sił, które by miały położyć tamę dążeniom mas ludowych do wolności i reform społecznych. Spotykamy się mianowicie z próbami odrodzenia reakcyjnych junkiersko-kapitalistycznych Niemiec. Walka z tym programem, z programem odrestaurowania ośrodka reakcji w centrum Europy, walka z narzucaniem narodom Europy woli światowych ośrodków reakcji, pozostała po dziś dzień aktualnym zadaniem ludów Europy.

Od 1848 r. przesunęły się też ośrodki rewolucji i postępu. Do tego czasu klasycznym krajem rewolucji i postępu była Francja. Wypadki roku 1848 zrodziły przekonanie, że takim ośrod-

kiem staną się Niemcy. Rozwój historyczny potoczył się jednak inaczej. Zwycięstwo kontrrewolucji w Niemczech, tchórzliwość niemieckiej burżuazji i jej służalczość wobec feudalno-absolutnej monarchii, doprowadziły mimo późniejszego ruchu robotniczego w Niemczech do utrwalenia w tym kraju sił reakcyjnych, które ostatecznie swój wyraz znalazły w hitlerowskim faszyzmie. Rozwój dziejowy wysunął na czoło kraje Wschodniej i Środkowej Europy, kraje słowiańskie. W roku 1848 kraje te poza Polską i częściowo Czechami nie brały pozytywnego udziału w rewolucji. Ruch rewolucyjny w Rosji był jeszcze słaby i nie zdobył się na poważniejsze wystąpienia przeciwko caratowi. Zresztą i w Polsce masowy ruch rewolucyjny w 1848 r. nie ogarnął prawie zaboru rosyjskiego. Rola innych narodów słowiańskich, a raczej ich górnych warstw społecznych, nie zawsze była w 1848 r. postępową i częstokroć stawały się one narzędziem reakcji. Jednak i wśród tych narodów należy wyodrębnić radykalny, postępowy nurt ruchu.

Dalszy rozwój historyczny po 1848 r. przyniósł jednak przesunięcie się ośrodka rewolucyjnego do Rosji. Zwycięstwo rewolucji październikowej 1917 r. obaliło twierdzą reakcji — carat i przekształciło Rosję w ośrodek postępu i pokoju. Ta wielka postępową rolę ujawniła się chociażby w ostatniej wojnie, w zwycięstwie odniesionym nad hitlerowskimi Niemcami. Dziś nie tylko Związek Radziecki, ale i państwa słowiańskie i ich niesłowiańscy sąsiedzi w Europie Środkowej stanowią ośrodek pokoju i postępu w Europie. W kierunku tych państw zwracają się oczy europejskich mas ludowych. Dlatego też należy się spodziewać, że i w obchodach 1848 r. te państwa odegrają szczególnie ważną rolę.

Rewolucja 1848 r. ujawniła też postępową lub reakcyjną rolę różnych klas społecznych. Po raz pierwszy wystąpiła na widownię dziejową, jako odrębna, samodzielna siła, klasa robotnicza, której pierwszy program polityczny, Manifest Komunistyczny, opublikowany został właśnie w 1848 r. przez Marksa i Engelsa. Wiosna Ludów, to zarazem narodziny międzynarodowego ruchu robotniczego i socjalizmu naukowego. Odtąd klasa robotnicza okazała się najpewniejszą, najwierniejszą siłą walki o demokrację i postęp, o wyzwolenie społeczne i o wyzwolenie narodowe. Dziś w szeregu krajów klasa robotnicza, jako klasa współrzędząca, realizuje nowy, wyższy typ ustroju społecznego i przoduje w obronie interesów narodu. Jako sojusznicy klasy robotniczej wystąpiły różne elementy miejskie, ale największe znaczenie ma fakt ruchów chłopskich. W szczególności dla Polski rok 1848 ma pod tym względem podstawowe znaczenie, gdyż po raz pierwszy w naszych dziejach masy chłopskie, w szczególności w Poznańskim, wystąpiły, jako świadoma, przebudzona pod względem narodowym i społecznym siła. Zadaniem historyków powinno być opracowanie tych ruchów chłopskich, wyjaśnienie okoliczności ich powstania, ujawnienie nazwisk działaczy i faktów. Ma to pierwszorzędne znaczenie, gdyż ruchy 1948 r. są niewątpliwie początkiem masowych ruchów chłopskich, które ostatecznie swój wyraz znalazły w sojuszu robotniczo-chłopskim w Polsce Ludowej.

Niewątpliwie też domaga się monograficznego opracowania polski ruch demokratyczny 1948 r., jego związki międzynarodowe z europejskim ruchem rewolucyjnym, a w szczególności ruchem robotniczym, z radykalnymi odłamami wśród narodów słowiańskich i z rewolucjonistami rosyjskimi. Domaga się przypomnienia i utrwalenia udziału Polaków w walkach 1848 r. w całej Europie, trwały wkład narodu polskiego w dzieje demokracji i postępu.

Domagają się także szczegółowego oświetlenia dzieje wahań i odstępstwa od rewolucji elementów szlacheckich w powstaniu wielkopolskim, dzieje ich ugody z reakcyjną monarchią pruską.

Wypadki 1848 r. potwierdziły tę prawdę, że najpewniejszym bojownikiem o demokrację są i najpewniejszą jej oporą stanowią masy ludowe, podczas gdy elementy klas posiadających, feudalne czy burżuazyjne, mogą brać udział w rewolucji, dopóki nie zagraża ona ich klasowym interesom, a gdy to ma miejsce, zdradzają demokrację i przechodzą na stronę reakcji. To doświadczenie 1848 r. zdrady burżuazji, która była jedną z przyczyn porażki rewolucji, wówczas świeże, dziś zbladło w obliczu ewolucji, jaką przeszła ówczesna liberalna burżuazja w miarę rozwoju od kapitalizmu przemysłowego do imperializmu. Dziś wyrósł z niej wielki kapitał monopolistyczny, główna siła światowej reakcji. Dziś walka z nim jest głównym zadaniem mas ludowych.

Idee demokracji, postępu, wolności i niepodległości narodów, które przyświecały rewolucji 1848 r. winny znaleźć żywy oddźwięk w milionach serc ludzkich w jej stuletnią rocznicę.
Nr R—426/48.

Kalendarzyk „Wiosny Ludów“

22. II. 1848 r. — niedziela — Powstanie pierwszego zbrojnego oddziału robotniczego utworzonego przez Dembowskiego z górników wielkich.

23. 2. 1848 r. przenieść na niedzielę 22. 2. — Wybuch rewolucji lutowej w Paryżu.

22. III. 1848 r. przenieść na niedzielę 21. 3. — Opuszczenie Poznania przez wojska pruskie. — Początek ruchu zbrojnego.

5. 4. 1848 r. przenieść na niedzielę 4. 4. — Stworzenie prowizorycznego Komitetu Pomorskiego w Toruniu.

30. 4. 1848 r. przenieść na niedzielę 2. 5. — Bitwa pod Miłosławiem.

5. 5. 1848 r. — Powstanie Komitetu Trójzaborowego we Wrocławiu.

15. 5. 1848 r. — Demonstracja robotników paryskich przeciw wcieleniu Rzeczyposp. Krakowskiej do Austrii.

12. 6. 1848 r. — Powstanie praskie.

22. 6. 1848 r. przenieść na niedzielę 20. VI. — Powstanie robotnicze w Paryżu.

30. X. 1848 r. — 100 rocznica obrony powstańczego Wiednia pod dowództwem Gen. Bema.

24. 12. 1848 r. — 150-lecie urodzin Mickiewicza.

Bibliografia:

Gąsiorowski N. — Wiosna Ludów 1848. Warszawa 1917.

Widernal — Ruchy wolnościowe na Bałkanach. Warszawa 1947 PZWS.

Kliniewicz S. — Rewolucyjny czyn polski w dobie Wiosny Ludów, Warszawa 1947 PZWS.

Mickiewicz — pisarz demokratyczny. Wybór prozy publicystycznej. Opracował H. Szipper Warszawa 1947, PZWS.

Tyrowicz M. — Polski kongres polityczny we Wrocławiu 1848 r. Kraków, 1946, Czytelnik. Nr R—426/48.

Poz. 54

Elżbieta Bąkowska.

ROLA PATRONA SZKOŁY W ŻYCIU SZKOŁY JEGO IMIENIA

Po co nadajemy imiona patronów szkołom? Czy szkoła danego imienia ma być pomnikiem nagrobnym swego patrona? Czy przedłużeniem jego życia, urzeczywistnieniem jego ideałów, jego zamierzeń i dążeń?

Takie pytania zadało sobie grono nauczycielskie Gimnazjum im. Marii Konopnickiej. Rzuciło je na żywy teren szkoły i wsluchiwało się w odpowiedź życia szkolnego. Oto fragmenty prób dokonanych.

Święto Patronki szkoły.

Pierwszy etap pracy oparliśmy o zagadnienie organizowania Święta Patronki szkoły. Jak związać postać patronki z życiem i pracą szkoły, by święto jej było nie jednorazowym festy-nem, dniem wolnym od nauki, lecz dniem u-wieńczenia dłuższych prac i wysiłków jej po-swięconych, ku jej czci podjętych?

Rzuciliśmy ziarno zasiewu w pracę samorządów klasowych przez postawienie przed każdą klasą zadania: dobrać i opracować własny, klasowy „numer“ na dzień Święta Patronki szkoły.

Przez całe pierwsze półrocze na godzinach wychowawczych, poza bieżącą pracą samorządów, dobierano utwory Marii Konopnickiej, projektowano inscenizacje. Punktem honoru klas stał się „nasz numer na dzień Święta Patronki“.

Sprawom recytacji utworów Marii Konopnickiej poświęcano czas na lekcjach języka polskiego. Projekty dekoracji i kostiumów robiono na lekcjach rysunków i zajęć praktycznych. Pieśni i ilustrację muzyczną dobierano na lekcjach śpiewu i muzyki. Kompozycje i próby piasów i ilustracji plastyczno-rytmicznej odbywały się w godzinach gier i zabaw w porze sloty jesiennej.

Z końcem I półrocza projekty klas były gotowe i przystąpiono do pracy realizatorskiej.

Dobrano inscenizacje i pieśni, mieszczące się w 4 tematach:

- 1) Maria Konopnicka — dzieciom polskim,
- 2) Maria Konopnicka w obronie sprawiedliwości społecznej,
- 3) Maria Konopnicka — pieśniarka przyrody polskiej,
- 4) Maria Konopnicka opiewa losy narodu polskiego.

Stawiając przed każdą klasą zadanie opracowania własnego „numeru“ na dzień Święta Patronki, mieliśmy na myśli zorganizowanie w koło tej pracy klas, jako jednostek społecznych.

W łonach klas potworzyły się zespoły pracy, jako sekcje: dramatyczna, kostiumowa, dekoracyjna itp. Tylko jedna klasa opracowała swój „numer“ całkowicie własnymi siłami. W innych klasach powstały siłą rzeczy — w trakcie realizacji pomysłu klasy — zespoły mieszane. W klasach starszych okazało się, że do wykonania numeru potrzebna jest jedna — lub więcej — „małych“. W klasach młodszych wysunęła się konieczność zaproszenia do pomocy „dużych“.

Naczelna Organizacja Szkolna, centralizująca życie społeczne szkoły, wyczuła potrzebę przydzielenia każdej klasie z swego ramienia odpowiedzialnej za całość poszczególnego „numeru“ starszej uczennicy do pomocy reżyserskiej.

Tak ziarno, rzucone na tereny poszczególnych klas, rozrosło się na tereny międzyklasowe.

Święto Patronki szkoły odbyło się w połowie II półrocza. Każda klasa dała jedną inscenizację utworu Marii Konopnickiej i jedną pieśń chóru klasowego do słów Marii Konopnickiej.

Wyjątek z „Gazetki Szkolnej“, z numeru poświęconego, refleksjom ze święta szkolnego, zilustruje uczucia i wrażenia uczennicy.

— „Akademia rozpoczęła się. Na podium pod portretem naszej Patronki stanął sztandar szkoły, a ze sceny popłynęły do nas słowa ukochanej poetki: „Czuwaj, Strażnico!“ Zdawało się, że ożyły oczy poetki na portrecie, że usta się poruszyły i mówiły do nas:

„Ty pierwsza musisz wdrzeć się na szczyty,
Pierwsza zwiastować poranne błękity,
Wzniesić sztandar pracy, wytrwania wśród znoju,
I być hejnałem świtu i pokoju“.

Podniosły nastroj na sali potęgował uczucie. Duch poetki Marii Konopnickiej był wtedy z nami i owładnął naszymi młodzieńczymi duszami.

Po wstępie nastąpiła część pierwsza, albowiem nasza akademія składała się prócz wstępu i zakończenia z 4 zasadniczych części. Na sali panuje zachwyt, bo oto przypominają się nam nasze najmłodsze lata, kiedy jako maleństwa słuchałyśmy opowiadań kochanej babuni: o Jasiu i królewiczach jagodowych, o biednej Marysi-Sierotce, co gąski pogubiła, i o malutkich krasnoludkach, co wielkie i czułe serca miały...

Po przerwie nastąpiła część druga, zupełnie inna niż pierwsza. Zobaczyłyśmy smutek i nędzę na scenie, poznałyśmy z tych utworów dążenia społeczne Marii Konopnickiej. Mały, nieuczony nigdy sierotka stoi w sądzie przed krętą. Taki biedny i maleńki, nie wie, że źle zrobił, nikt go nie nauczył odróżniać, co złe, a co dobre. Zrozumiał to sędzia i zamiast ukarać chłopczykę bierze go na wychowanie, aby dać mu możność uczenia się. Potem widzieliśmy małego chłopczyka, który leży w ciemnej, wilgotnej izbie piwnicznej, skąd nie widać jasnego nieba, zielonych łąk i lasów. Myśmy postanowiły, pracą naszego przyszłego życia pokonać istnienie nędzy na ziemi. Niech znikną z jej powierzchni na zawsze piwniczne izby. Niech radość i pogoda otoczą życie każdego dziecka! Uśmiechy słońca dla wszystkich niech popłyną z nieba.

Przeżycia z uroczystej akademii, chwile pełne wzruszenia zostaną nam zawsze w pamięci i natchną pragnieniem czynu. Nasza szkoła powinna stać się ośrodkiem, do którego będą płynęły radosne uśmiechy dzieci, którym okazemy siostrzaną troskę i miłość.

Gromadnie zrobimy na pewno bardzo dużo. A tą gromadą jest właśnie nasza szkoła, w której jesteśmy zwartą rodziną, pracującą w myśl hasła wielkiej poetki Marii Konopnickiej. Niech te hasła i myśli ukochanej Patronki zostaną w naszych duszach na zawsze, niech będą dla nas drogowskazami i teraz, i w życiu późniejszym po opuszczeniu murów szkolnych.

— Duża ilość włożonej w przygotowanie Święta Patronki pracy to uczyniła, że po dniu tym powstała pustka, którą odruchowo zaczęto wypełniać treścią — znów poświęconą Patronce. Powstała myśl utworzenia księgi pamiątkowej tego Święta.

Opis Święta Patronki miał powstać z najlepszych wypracowań uczennic. We wszystkich klasach dano następujące tematy prac z języka polskiego (do wyboru):

- 1) Maria Konopnicka — Patronka naszej szkoły,
- 2) Dzień Święta naszej Patronki,
- 3) Nasz „numer“ klasowy w dniu Święta Patronki,
- 4) Najlepszy występ w dniu Święta Patronki.

Wybrane opracowania miały przejść próbę ogniową przez szkolną gazetkę ścienną i drogą plebiscytu dostąpić zaszczytu umieszczenia w księdze pamiątkowej.

Na lekcjach rysunków robiono ilustracje, a najlepsze umieszczono na korytarzu szkolnym w witrynie z napisem: „Konkurs na ilustrację do umieszczenia w Księdze Pamiątkowej naszego dnia „Święta Patronki“.

Tak rozłożyła się na cały rok szkolny praca związana z organizowaniem Święta Patronki.

Postać Patronki w pracy społecznej szkoły

Szukaliśmy takiej dziedziny życia i pracy pozalekcyjnej, gdzie by można było skierować oczy młodzieży na postać Patronki.

Łatwo znaleźliśmy ją w dziedzinie miłości do dziecka. Patronka szkoły kochała dziecko polskie. Jako wyraz miłości i czci dla Niej skupiła szkoła swą pracę pozalekcyjną wokół pomocy działwie szkół powszechnych. Opieka naszego gimnazjum nad 3 szkołami powszechnymi na wsi i jedną szkołą w tym samym mieście rozwijała się pod hasłem „rozjaśnić życie dziecka“, oraz „realną pracą społeczną uczyć Patronkę naszą“.

Wkrótce wyłoniła się odpowiednia forma obchodu imienin Patronki. Nie był to tylko dzień wolny od nauki. W niedzielne popołudnie był to podwieczorek z atrakcjami dla 50 dzieci szkoły powszechnej. W pracy przygotowawczej rozdzielono poszczególne działy pomiędzy klasy i organizacje. Wiktuły zebrano w klasach. Czerwony Krzyż Młodzieży przygotował z nich podwieczorek dla małych gości. Gustowne nakrycie stołów i przyjacielska obsługa gości były serdeczne i pogodne.

Organizowanie gier i zabaw gości wzięła na siebie Drużyna Harcerska. W przerwach pomiędzy grami odbywały się na scenie atrakcje: poszczególne klasy dawały przygotowane dla gości stosowne „numery” rozrywkowe. Jedno tylko było krótkie przemówienie. Zwróciło ono uwagę małych gości na to, że pragniemy dziś ich radości i zadowolenia, by uczcić dzień Imienia Tej, co tak dziecko polskie kochała. Że pragniemy widokiem rozbawionej dziatwy „nacieszyć oczy, patrzące z ram portretu, oczy Patronki szkoły, wielkiej poetki Marii Konopnickiej”.

W tym samym dniu, w jednej ze szkół podopiecznych, odbyło się podobne święto, jako wyraz łączności tej szkoły z nami w myśli o Patronce naszej. Podwieczorek zorganizował tam kierownik szkoły własnymi siłami. Z naszej szkoły poszła paczka z cukrami i piernikami, by każde dziecko dostało bezpośrednio od swych dalekich przyjaciół drobny przyjacielski upominek.

Deklamowano tam wiersze Patronki naszej przed Jej portretem, uroczyste w tym dniu zawieszonym, śpiewano do słów Jej piosenki.

W listach opisywali tę uroczystość i zapewniali: „... bo i my kochamy i czcimy Patronkę Waszą, śpiewamy Jej piosenki, deklamujemy wiersze...”

Postać Patronki szkoły podczas zamknięcia pracy rocznej.

Kiedy pod koniec roku szkolnego spojrzeliśmy poza siebie na plan pracy dydaktycznej i wychowawczej, zakreślony na początku roku, postanowiliśmy zdać sobie sprawozdanie z wyników pracy w postaci odmiennej od sprawozdań papierowych.

Zakończenie roku szkolnego połączyliśmy z wystawą wyników pracy naukowej uczennic, oraz wyników pracy organizacji uczniowskich, samorządów klasowych, wyników pracy społecznej itp. Myśl ta powstała w pierwszych dniach czerwca, toteż pierwsze tego rodzaju zakończenie roku szkolnego dalekie było jeszcze od zarysowującego się przed nami ideału.

Ujęliśmy wystawę nie jako „popis dla popisu”, lecz jako uroczyste złożenie planów pracy w darze Patronce szkoły. Główne eksponaty zgrupowano na scenie, jako dekoracje przed portretem Marii Konopnickiej. Dalsze stoliki z eksponatami prac uczniowskich z poszczególnych przedmiotów umieszczone były wzdłuż ścian auli.

Cała uroczystość zakończenia roku, połączona z rozdaniem matur, pożegnaniem maturzystek i uroczystym przekazaniem sztandaru szkolnego w ręce nowego pocztu sztandarowego, przeprowadzona była jako złożenie darów całorocznej pracy szkoły w hołdzie Patronce szkoły. Tak, na przykład, zostały wymienione dary pracy, gdy wyrazy uznania otrzymały: 1) klasa, która najlepiej zorganizowała i prowadziła przez cały rok swą biblioteczkę klasową, 2) zarząd czytelników za pilne i sumienne pełnienie dyżurów w czytelni, 3) poszczególne uczennice za sumienne wykonywanie stałych obowiązków porządkowych w pracowniach, 4) poszczególne zespoły uczennic za gorliwą, sumienną pracę społeczną na terenie szkoły — i tym podobne dodatnie wyniki ku uczczeniu Patronki szkoły.

Uczennice widziały obraz rzeczywistej ilości i jakości wykonanej w tym roku pracy. Rodzice przysłuchiwali się, przyglądali się wystawie. My, Rada Pedagogiczna, patrzyliśmy na to wszystko w zadumie, z wątpliwościami w skrytości ducha. Lecz w tej zadumie i wątpliwościach zarysowały się już niewątpliwe formy naszych zamierzeń na przyszły rok pracy. Powstała w nas wola nowego planowania własnej pracy wobec nowych form sprawozdań z realizacji planów pracy.

...W planach pracy samorządów poszczególnych klas i organizacji widzieliśmy stały punkt: „Co damy w tym roku pracy Patronce naszej?”

...Widzieliśmy już w wyobraźni jakieś dani, w postaci faktów, poczyniń i czynów, jakie złożą uczennice Patronce pod koniec roku.

Tak zakończyliśmy rok pracy szkolnej, patrząc w zamyśleniu na zgromadzone jej plony przed obliczem Patronki szkoły.

— Powyższe fragmenty pracy szkolnej stanowią ilustrację do sprawy intuicyjnego szukania drogi, by pobudzić, stworzyć i pogłębić wrażliwość i czujność młodzieży na wszystko, co można związać z osobą patrona, co może stanowić ciągłość z ideałami życia patrona szkoły. Chcieliśmy wywołać w psychice młodzieży poczucie obowiązku, jaki wziąć na siebie musi każda „Konopniczanka”.

— Obserwowaliśmy niedawno taki wyraz czujności na sprawy imienia Konopnickiej. Przed kilku tygodniami przyszła do dyrektorki szkoły cała bardzo przejęta klasa z numerem gazety, zawierającym alarmującą wiadomość: „Córka Marii Konopnickiej umiera osamotniona w szpitalu w Krośnie”. Nie zwlekaliśmy ani chwili. Natychmiast zamówiono telefon zamiejscowy do szpitala w Krośnie, a równocześnie wysłano telegram z opłaconą odpowiedzią do dyrektora szpitala z zapytaniem o stanie zdrowia chorej. Wszystko opłacono z kasy Samorządu. Gdy nadeszła odpowiedź, że stan zdrowia jest ciężki i poważny, natychmiast wysłano telegraficznie 2.000.— zł na wino i kwiaty dla chorej. Równocześnie zawiadomiliśmy samorządy 4 szkół im. Marii Konopnickiej o chorobie córki Patronki.

Wkrótce otrzymaliśmy od zarządu szpitala w Krośnie wiadomość o pomyślnie dokonanej operacji, a od p. Krystyny E. K. list tej treści:

„W imieniu p. Zofii Mickiewiczowej przesyłam bardzo serdeczne podziękowanie za tak miłe zainteresowanie się Jej zdrowiem i troskę o Niej. Pani Mickiewiczowa czuje się zupełnie nieźle po odbytej operacji.

Jest tu pod nadzwyczajnie troskliwą opieką dyrektora szpitala, otoczona atmosferą wielkiej życzliwości.

Wzruszona Waszą o Niej pamięcią przesyłam Wam wiele serdecznych pozdrowień i raz jeszcze z całego serca Wam dziękuję.

Sama pisać jeszcze niestety nie może.

Niech Bóg Wam zapłaci za Wasze dobre serca

Krystyna Konopnicka-Elsner.“

— Zwróciliśmy się do Ministerstwa z prośbą o podanie nam wykazu szkół im. Marii Konopnickiej w innych Okręgach Szkolnych. Nadspodziewanie szybko otrzymaliśmy wykaz 10 szkół średnich ogólnokształcących i zamierzamy obecnie nawiązać kontakt z Samorządami Młodzieży. Jeżeli reakcja młodzieży tamtejszych szkół będzie odpowiednio żywa, to rozpoczniemy działania w kierunkach, jakie zarysowują się w naszych myślach. Jeżeli jednak w szkołach tych tyle tylko jest „imienia Marii Konopnickiej” ile na tablicy przy wejściu do budynku i na blankietach druków szkolnych, to... to trzeba będzie jeszcze poczekać na realizację zamiarów.

Poczekać do czasu, w którym powstanie i ugruntuje się zrozumienie, że nadane szkole imię Patrona nakłada na nią trwałe i żywe obowiązki. Niech myślą przewodnią nadawania „imion” szkołom będzie nasz protest przeciwko śmierci, która wydziera ludzkości jednostki cenne, a tak bardzo jej potrzebne do wydzwigania się wzwyż. Nie ma już wśród żyjących poetki Marii Konopnickiej, ale są tysiące dziewcząt w szkołach jej imienia, a żyją one w dniach, w których ideały Marii Konopnickiej nareszcie znajdują swój właściwy wyraz i urzeczywistnienie. Każda „Konopniczanka” głęboko przejaść się tym powinna...

Jeżeli sprawę nadawania patronów szkołom w taki sposób interpretować będziemy, to zaidzie zapewne potrzeba dokonania przeglądu imion.

Imię patrona musi nieść wartości istotnie nie przemijające, albo być żywe i aktualne, jeżeli ma trwać i żyć razem z młodzieżą swego imienia.

Poz. 55.

KRONIKA

1. Konferencje ideologiczno - organizacyjne

Celem pogłębienia zagadnień ideologicznych i wiedzy o Polsce współczesnej wśród nauczycieli Kuratorium zorganizowało w bieżącym roku szkolnym szereg kilkudniowych, przeważnie tygodniowych konferencji ideologiczno-organizacyjnych.

Na konferencjach tych omówiono i przedyskutowano zagadnienia ustrojowe Polski współczesnej, rozwój polskiej myśli demokratycznej, rozwój socjalizmu od utopii do nauki, uspołecznienie przemysłu i gospodarczy plan trzyletni, reformę rolną, organizacje młodzieżowe, ich ideologię i metody pracy, politykę zagraniczną Polski, postulaty demokracji ludowej w polityce oświatowej i obecny stan reformy szkolnictwa. Prócz powyższych zagadnień omawiano zagadnienia programu nauczania i wychowania w szkołach i zakładach wychowawczych Okręgu, usprawnienia i ulepszenia prac na odcinku oświaty dorosłych i konferencji rejonowych.

W konferencjach uczestniczyli dyrektorzy i kierownicy szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli, podinspektorzy do spraw oświaty i kultury dorosłych, gminni instruktorzy oświaty i kultury dorosłych, przewodniczący konferencji rejonowych, kierownicy zespołów samokształceni-

wych, kierownicy świetlic, nauczyciele śpiewu i wychowania fizycznego w szkołach powszechnych, komendanci hufców szkolnych przysposobienia wojskowego, opiekunowie szkolnych drużyn harcerskich, instruktorzy Z. H. P. i wychowawcy internatów i Domów Dziecka. Konferencje odbywały się w Bydgoszczy i w Ciechocinku. Prelegentami byli pracownicy pedagogiczni Kuratorium, profesorowie Uniwersytetu M. K. i działacze społeczni i polityczni.

W konferencjach wzięło udział 950 osób czyli około 15% nauczycieli wszystkich typów szkół Okręgu, przepracowano 720 godzin, z czego 240 godzin było poświęconych zagadnieniom ideologicznym, a pozostałe organizacyjno-zawodowym.

Konferencja oświatowa w Toruniu.

W dniach 2 i 3 marca br. odbyła się w Toruniu pod przewodnictwem wojewody pomorskiego konferencja starostów powiatowych, przewodniczących powiatowych rad narodowych, inspektorów szkolnych i podinspektorów oświaty i kultury dorosłych.

Zadaniem konferencji było omówienie stanu i potrzeb w zakresie szkolnictwa i kultury na Pomorzu, udziału samorządu terytorialnego w utrzymywaniu szkół i w akcji oświatowo-kulturalnej. W pierwszym dniu obrad pracownicy pedagogiczni Kuratorium przedstawili dotychczasowy rozwój, obecny stan i najpilniejsze potrzeby w zakresie przedszkoli, szkolnictwa powszechnego, publicznego szkolnictwa zawodowego, oświaty dorosłych i szkolenia analfabetów, bibliotek i opieki nad dzieckiem w wieku przedszkolnym i szkolnym, a ponadto scharakteryzowali dotychczasowy stan prac komisji oświatowych. W drugim dniu obrad omawiano kulturalną i naukową rolę Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, rolę radia i akcję Wojewódzkiego Urzędu Kultury i Sztuki. W godzinach południowych uczestnicy zwiedzali Bibliotekę Uniwersytecką, miejscowe szkoły powszechne i średnie oraz zabytki miasta.

Przedstawione przez władze szkolne potrzeby i postulaty w zakresie szkolnictwa są następujące:

1. Uaktywnienie prac Komisji Oświatowych, staranny dobór ludzi do tych komisji, opiniowanie przez nie wszystkich zagadnień oświatowo-kulturalnych powiatu.

2. Zwiększenie udziału samorządu terytorialnego w zakładaniu i utrzymywaniu przedszkoli publicznych.

3. Zapewnienie przedszkolom odpowiednich lokali, urządzeń i pomocy naukowych.

4. Zagęszczenie sieci publicznych przedszkoli, by w pierwszym trylekciu odbudowy państwa objąć wychowaniem przedszkolnym przynajmniej 25% dzieci w wieku przedszkolnym.

5. Prowadzenie dalszej intensywnej akcji na odcinku budownictwa szkolnego. Ogólne potrzeby w tej dziedzinie w całym Okręgu w zakresie szkolnictwa powszechnego wynoszą 1319 izb lekcyjnych i 1164 dodatkowych pomieszczeń.

6. Zaopatrywanie szkół powszechnych w niezbędny sprzęt szkolny w postaci ławek, tablic, stołów, krzeseł, szaf itp.

7. Zwiększenie w budżetach gminnych pozycji na utrzymywanie publicznych szkół powszechnych.

8. Przekazywanie przez zarządy gminne kwot przeznaczonych na wydatki kancelaryjne, pomoce dla biednych, dzieci, utrzymywanie czystości w szkołach itp. do rąk kierowników szkół z obowiązkiem wyliczenia się tych ostatnich rachunkami.

9. W granicach budżetowych możliwości przydzielać do szkół wysoko zorganizowanych etat siły kancelaryjnej, by umożliwić kierownikom szkół wykonywanie ich właściwej pracy zawodowej.

10. Współpraca z aparatem szkolnym w zakresie realizacji i egzekutywy obowiązku szkolnego i uświadamianie rodziców o ważności ukończenia przez ich dzieci pełnej szkoły powszechnej.

11. Ze względu na rodzaj i istotę pracy kierownika szkoły i nauczyciela ograniczyć do minimum wszelkiego rodzaju zebrania, konferencje i odprawy w czasie nauki w szkołach.

12. Szybkie wyliczanie się zarządów gminnych oryginalnymi rachunkami z otrzymywanych z Kuratorium subwencji na remonty szkół i przedszkoli.

13. Wykonywanie ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół kształcących zawodowych z dnia 29 marca 1937 r., a szczególnie zapewnienie tym szkołom odpowiednich lokali, pomocy naukowych i odpowiedniego na utrzymanie budżetu.

14. Współdziałanie z kierownictwami szkół przy rejestracji analfabetów i półanalfabetów i osób obowiązanych do dalszego kształcenia się, współdziałanie w urządzaniu wiosennych świąt oświatowych, troska o kapele ludowe, chóry, zespoły teatralne, świetlice.

15. Przejęcie na siebie świadczeń rzeczowych za kursy kształcące dla dorosłych w zakresie szkoły powszechnej, organizowane we wsiach i w mniejszych miastach, rezygnacja ze zwrotu świadczeń rzeczowych od państwowych szkół powszechnych dla dorosłych.

16. Przewidzieć w budżetach gminnych środki na zaopatrzenie sierot, udzielać pomocy nauczycielom - opiekunom przez przydzielanie podwózków na dowóz sierot, opłat za leczenie itp.

17. Tworzenie stypendiów dla półsierot i dzieci z licznych rodzin dla umożliwienia im nauki ogólnokształcącej i zawodowej, ułatwianiu zakładania i prowadzenia burs celem udostępnienia szkoły szerokim rzeszom młodzieży wiejskiej.

Po dyskusji nad przedstawionymi przez Kuratorium dezyderatami w sprawie dalszego rozwoju prac oświatowych w woj. pomorskim za brał głos obywatel Kurator i apelował do Obywateli Przewodniczących Powiatowych Rad Narodowych i Starostów Powiatowych o czynną i świadomą postawę wobec tych zagadnień, podkreślił, że wie, że nie wszystko da się zrealizować od razu, ale przychylna postawa przedstawicieli samorządu terytorialnego i administracji publicznej przyczyni się do wydatnego polepszenia warunków pracy szkolnictwa. Prosi o udział w ofensywie kulturalno-oświatowej, którą prowadzą władze szkolne. Obywatel Wojewoda reasumując wyniki dwudniowej konferencji zaznaczył, że dała ona bardzo wiele, przedstawiła, bowiem i ustaliła problemy oświatowo-kulturalne województwa. Do przedstawionych

potrzeb ustosunkował się bardzo pozytywnie i przypomniał przedstawicielom samorządu ich ustawowe w tej dziedzinie obowiązki.

Poz. 56

W sprawie Wystawy Szkolnej.

Kuratorium przypomina zbliżający się termin Wystawy Szkolnej w Toruniu i prosi o przygotowanie zgłoszonych prac pojedynczych uczniów i zespołów uczniowskich na dzień 1 maja br.

Szkoły, które dotychczas eksponatów nie zgłosiły, mogą to jeszcze uczynić w ciągu miesiąca kwietnia br. Komisja imprez przy Kuratorium apeluje o jak najliczniejszy udział szkół wszystkich typów w Wystawie.

Eksponaty zostaną zebrane w pierwszej połowie maja, a Wystawa będzie otwarta w pierwszych dniach czerwca br., łącznie z Okręgowym Świętem Młodzieży.

Poz. 57

Warunki przyjęcia do Instytutu Pedagogicznego Z. N. P. w Warszawie na rok szkolny 1948/49.

1. O przyjęcie ubiegać się mogą kierownicy (czki), nauczyciele(ki) publicznych szkół powszechnych, szkół ćwiczeń przy zakładach kształcenia nauczycieli i szkół specjalnych, którzy posiadają pełne kwalifikacje do nauczania i przynajmniej 6-letnią praktykę szkolną.
2. Absolwenci W. K. N. mają prawo wstępu na II rok studiów.
3. Pierwszeństwo mają kandydaci, którzy nie przekroczyli 35 lat życia.
4. Studia w Instytucie trwają 3 lata.
5. Przyjęcia kandydatów na I rok studiów, względnie nowych słuchaczy na II rok oraz udzielania urlopów płatnych na studia dokonuje Ministerstwo Oświaty.
6. W r. szk. 1948/49 zorganizowane będą na roczniku I sekcje: fizyczno-matematyczna i pedagogiczna; na roczniku II czynne są sekcje: przyrodniczo-geograficzna i pedagogiczna.
7. Kandydaci składają egzamin wstępny:
 - a) na sekcję fizyczno-matematyczną (I r.) z fizyki i matematyki w zakresie programu licealnego,
 - b) na sekcję pedagogiczną (I r.) z zakresu podanej przez kandydata lektury pedagogicznej (kilka dzieł),
 - c) na sekcję pedagogiczną (r. II) z przedmiotów pedagogicznych w zakresie programu I roku Instytutu,
 - d) ponadto wszystkich kandydatów obowiązuje kolokwium z zagadnień o Polsce i świecie współczesnym.
 Egzamin wstępny odbędzie się około 25 czerwca br.
8. Kandydaci zakwalifikowani do egzaminu poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia czy stan zdrowia umożliwia im studia.

9. Podanie o przyjęcie, skierowane do Dyrekcji Instytutu należy złożyć drogą służbową w Kuratorium O. S. w terminie do dnia 31. III 1948 r. zaopatrując je w następujące załączniki:

a) dokładny życiorys z wyszczególnieniem przebiegu dotychczasowych studiów i pracy nauczycielskiej,

b) świadectwa szkolne, stwierdzające posiadanie przez kandydata pełnych kwalifikacji nauczycielskich i ewentualnych studiów dodatkowych,

c) wyciąg z wykazu stanu służby,

d) opinia władz Oddz. Powiatowego ZNP.,

e) wykaz przerobionej lektury pedagogicznej (dla sekcji pedagogicznej).

f) 3 fotografie.

Poz. 58

WYKAZ

Okręgowych Ośrodków Dydaktyczno-Naukowych (przedmiotów naukowych ogólnokształcących) w roku szkolnym 1947/48

L. p.	Przedmiot	Nazwisko i imię Kierownika	Siedziba Ośrodka
1.	Język polski	Dr Słuszkiewiczowa Maria naucz. Państw. Lic. Pedag.	Toruń — Liceum Pedagog.
2.	Nauka o Polsce i świecie współczesnym	Duchowa Genowefa naucz. II Państw. Lic. i Gimn.	Toruń — III Państw. Gimn. i Lic. im. T. Kościuszki
3.	Historia	Dr Gregorowicz Aleksander dyr. P. Gimn. i Lic. dla Dorosłych	Inowrocław — III Państw. Gimn. i Lic. dla Dorosłych
4.	Język rosyjski	Kompanowski Walentym naucz. I Państw. Gimn. i Lic. m. M. Kopernika	Toruń — I Państw. Gimn. i Lic. im. M. Kopernika
5.	Matematyka	vacat	
6.	Fizyka	Antonowicz Józef naucz. III Państw. Gimn. i Lic. im. Kościuszki	Toruń — III Państw. Gimn. i Lic. im. T. Kościuszki
7.	Chemia	Kochler Karol naucz. II P. Gimn. i Lic. Żeńskiego	Grudziądz — II Państw. Gimn. i Lic. Żeńskiego
8.	Biologia	Lenczewski Jan naucz. I Państw. Gimn. i Lic. im. Kopernika	Toruń — I Państw. Gimn. i Lic. im. M. Kopernika
9.	Geografia z geologii	Mrozek Władysław naucz. M. Gimn. i Liceum	Toruń — Miejskie Lic. i Gimn
10.	Języki obce	Brzeski Alojzy naucz. P. Gimn. i Lic. im. Kopernika	Toruń — I Państw. Gimn. i Lic. im. M. Kopernika
11.	Pedagogika	Borowski Wacław naucz. P. Lic. Pedag.	Toruń — Państw. Lic. Pedag.
12.	Muzyka i śpiew	Malinowski Paweł naucz. P. Lic. i Gimn. im. T. Kościuszki	Toruń — III Państw. Gimn. i Lic. im. T. Kościuszki

Administracja Dziennika Urzędowego zawiadamia, że w sprawie nabycia pojedynczych numerów Dziennika Urzędowego należy zwracać się bezpośrednio do Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Toruniu, pl. Bol. Limanowskiego 2, pok. 301. Zaliczkową przedpłatę kwartalną w wysokości 200,— zł należy wpłacić do P. K. O. Bydgoszcz, nr konta VI-3140 (właściciel konta: Narodowy Bank Polski Oddział w Toruniu) na rachunek żyrowy Wydawnictwa Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego.

Nakładem Wydawnictwa Dz. Urzęd. Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego.

Redaktor: Mgr Stefan Bernacki, Toruń, pl. Bol. Limanowskiego, pokój 210, tel. 235, 236 i 237, wewn. 4.
Drukarnia Toruńska Nr 4 Spółdzielnia Wydawnicza „Wiedza”, Toruń, ul. Św. Katarzyny nr 4 —
23. III. 48 — 2.000, nr zam. 358 — E 483252

Cena niniejszego egzemp. wraz z dołączonym wydawnictwem Jana Podkowy pt. „Opowieść o Włosie Ludów” zł 200.—.